VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL II. Nr. 1 IANUARIE 1935

AN NOU FERICIT!

Anul II Sibiu, Ianuarie 1935 Nr. 1

VIAȚA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN

DE ANUL NOU

NĂDEJDI

Pas, că vine Anul Nou cu desagii lui de speranţe. Faceţi loc, că soseşte pruncul imaculat, cu comoara lui de iluzii, pe cari ni le îmbie — *dar* preţios — nouă celor hârşiţi în lupta cu aspra realitate a vieţii!

Să ne deschidem sufletele şi să primim darul cu bucuria celorce ştiu, în ce măsură nădejdile zilei de mâine uşurează sarcina năcazurilor de azi. Căci „zilele cu adevărat grele sunt". Dar greutatea lor *de noi* trebue purtată şi învinsă: Cu vitejie şi demnitate bărbătească.

Iar pe bătrânul, care gârbovit de osteneală se pogoară în groapa veciniciei din care a purces — să nu-l defăimăm. Că n'a fost prea rău. Ci şi-a făcut cu blândeţe şi înţelepciune slujba cu care l-a trimis Dumnezeu în mijlocul neamului nostru.

Ceasornicul de flori din Ostende

Alte neamuri au fost mai greu încercate de el: cu sabie însângerată, cu înfricoşate cutremure şi furtuni, cu arşiţe pustiitoare sau cu năvala apelor înfuriate, cu foamete şi alte năpaste. Noi am fost cruţaţi de toate aceste încercări şi bunul Părinte ceresc, în milostivirea Lui fără de margini, ne punând la socoteală păcatele noastre, ne-a povăţuit în anul din urmă mai cu blândeţe pe drumul destinului nostru. Ne-am bucurat din plin de „bună liniştea văzduhurilor, de îmbelşugarea roadelor pământului şi de vremi cu pace"...

Iar fiii neamului nostru, preţuind darul lui Dumnezeu, au hotărât să-i mulţumească prin durarea de lăcaşuri sfinte — adăposturi nebiruite ale sufletului — şi prin înălţarea de monumente marilor noştri înaintaşi cari cu preţul jertfelnicei lor vieţi ne-au luminat cărările biruinţii naţionale sub zodia căreia trăim astăzi.

Căci anul trecut îşi poate reclama cu toată vrednicia, titlul de an închinat durării de biserici şi de şcoli şi ridicării monumentelor în cinstea mucenicilor unităţii noastre naţionale. A fost un an de afirmare a *ortodoxiei* noastre *româneşti.*

In el s'a terminat o serie întreagă de catedrale măreţe şi s'au zidit câteva zeci de biserici; în el *s'a întărit* şi s'a afirmat *massiv* „Frăţia ortodoxă română"; în el s'au inaugurat sute de şcoli — lăcaşuri ale luminii — şi'n el s'a cinstit, cu prinos sufletesc numai, sau şi prin monumente de piatră, amintirea unei oştiri întregi de precursori ai unităţii noastre naţionale. Semnele acestei cinstiri, împodobesc astăzi cu mândrie răscrucile satelor şi oraşelor noastre. Cu elocvenţa lor mută ele ne povăţuesc să purcedem şi în anul care bate la uşă, pe acelaş drum pe care au purces înaintaşii noştri: pe drumul frăţiei ortodoxe şi al solidarităţii naţionale. Mergând pe acest drum, sarcina anului care vine ne va părea mai uşoară, puterile noastre vor spori şi adăogindu-li-se ajutorul lui Dumnezeu întru care neamul nostru a nădăjduit în tot cursul sbuciumatei sale vieţi, îşi vor continua cu acelaş elan rodnica lor operă de zidire. Şi vom vedea, cum comoara de iluzii ce ne-o aduce imaculatul prunc al Anului Nou va prinde-a se schimba în minunată realitate, spre bucuria noastră şi a urmaşilor noştri.

NICOLAE COLAN

NUVELE ARDELENEŞTI

DIN ALTE TIMPURI

Cânele, la glasul oamenilor, încetă dintrodată scâncetul, şi sărind în două labe gata să înşface, începu să latre smuncit şi să se sbată în lanț cu atâta furie, mai, mai să se spânzure.

In casă, bătrâna tresări. Ațipise în prag la veghe, între lăuza din odaie şi copilaşul mort, din cunie. Cine să fie oare? O undă de sânge cald svâcni prin trupu-i amorțit, până în tâmple şi în bulbucii ochilor. Dacă era Ionaş? Repede însă se dumiri. Glasul cânelui nu era prietenos, cum ar fi fost pentru stăpânul reîntors, ci dimpotrivă plin de groază şi de duşmănie. Or, dobitocul cunoaşte! Căci el, de dimineață, dela moartea copilului, şi până acum pe înserate le ținuse isonul, cu urletul lui jalnic. Şi apoi atunci, tot într'un noptat ca cel de azi, când cu prinderea lui Ionaş, cum se aruncase credinciosul dobitoc asupra sbirilor crăieşti, întru apărarea stăpânului! Nu... Cei din ogradă nu erau oaspeți de prietenie!..

Vorba oamenilor conteni. Muşcăturile în gol ale cânelui se făcură mai nebune. Câteva tropăituri de om ce-şi scutură zăpada, se auziră în tindă, apoi uşa se deschise. In prag, din noapte, se ivi chipul de întuneric al protopopului Gerontie, omul Vicarului Aron. Il cunoştea prea bine bătrâna preoteasă! Nu odată, înainte de prinderea lui Ionaş, venise în casa lor, să-l silească, întâi cu vorba bună, apoi cu ameninţări, să treacă la unaţie. Dar preotul, deşi atât de tânăr, aproape un copilandru, mai bine voise să fie dus în beciurile prinsorii din Sibiu, decât să-şi batjocurească legea primită ca scumpă moştenire, dela tată, bunic, şi moş, toți preoți în aceeaşi credință.

— Unde-i preoteasa cea tânără? făcu aspru Gerontie.

Bătrâna ridică doar mâna. Preotul îşi scutură încă odată zăpada de pe cisme, apoi trecu în odae. Lăuza gemu din greu.

— Preoteasă, începu el, să nu te sparii... Cuget bun, cuget de mântuire m'aduce aci... Moartea copilului.

Chipul femeii se strânse în crețuri subțiri, de durere. Uitase parcă, prin somn, nefericirea.

— Moartea copilului, zise Gerontie, ca semn de îndreptare din partea lui Dumnezeu, s'o socoți. Prea v'ați împotrivit râvnei noastre, prea v'ați sumețit în mărturisirea credinței greceşti, prea ați vrut să zidiți fericirea pe acea proastă lege.

In prag, bătrâna îşi silea auzul să n'audă, gonind mintea în cele depărtări până'n Sibiu, unde Ionaş, în obezi de fier, suferea poate acum bătăi şi batjocură fără seamăn. Şi dorul ei îl întovărăşea parcă duhul desprins de pe chipul copilului mort, urletul cânelui şi vijelia.

— Nu plânge copilă... făcu Gerontie tot mai blajin. Moartea copilului îți poate înapoia o altă pagubă mai mare: bărbatul...

Bătrâna tresări. Gândirea i se trase parcă înapoi, în minte.

— Mâine i-oiu face eu îngropăciune, şi prin această puțintică învoire de a strica un prost obiceiu, mare camătă vei căpăta. Milostivire şi mână de ajutor din partea stăpânirii, care îți va slobozi bărbatul, din beciurile prinsoarei.

Bătrâna se ghemui cât putu mai tare în ea. Făcu, în minte, o cruce adâncă, ca şi cum şi-ar fi încrestat sufletul cu un cuțit.

— Domnule Protopop, gemu tânăra femeie, facă-se după porunca sfinției-tale. Numai, înapoiază-mi bărbatul... că rău s'o munci el acolo, sărmanul... în cele obezi de fier, şi rău mă muncesc eu aici, fără de ajutor, cu toate necazurile vieții pe capul meu cel prost, de femeie.

Vocea i se curmă, înnecată în plâns. Gerontie o binecuvântă apoi plecă, trecând nebun pe lângă bătrâna preoteasă. In curte, cânele începu din nou să latre şi să muşte, cu gâtul sugrumat în belciugul lanțului. Abia după potolirea cânelui, bătrâna se sculă din locul ei şi veni la noră-sa:

— Dormi, maică, dormi...

Femeia cea tânără aiura parcă.

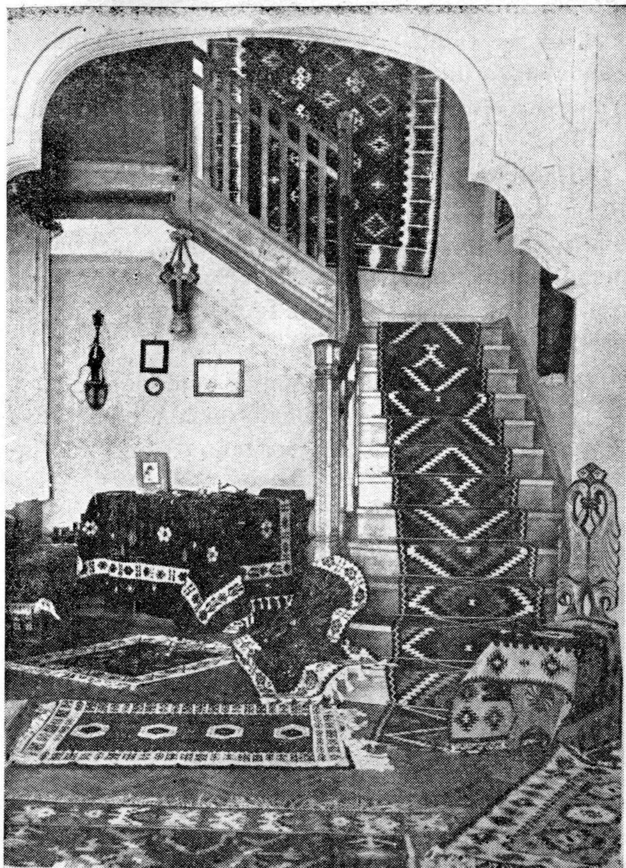
— Mamă, mamă... Ionaş... Sibiu...

— Dormi, maică, dormi...

Potrivi pătura pe trupul femeii, stinse opaițul şi apoi închise uşa. In mintea ei întunecată, mijeau gândiri nebănuite. Privi copilul mort. Chiar la lumina fără putere a lumânării de său, cum semăna cu tatăl său... şi prin el, cu răposatul bărbatul ei, popa Irimie Cioca. Acelaş chip pe fața tuturor. Prin urmare şi ea ca şi noră-sa, de acelaş duh ascultase, purtând sarcina în trup. Insă sufletul ei de mamă şi-l simțea altcum legat de cel al copilului întemnițat, decât cel al nurorii, de bărbat. Bătrâna schimbă lumânarea dela căpătâiul mortului, apoi deschise uşa tindei şi porni prin viscol şi zăpadă, către vecinul ei, Ilie Mânzu, juratul bisericii. Cânele dete să latre, apoi simțindu-şi stăpâna, îşi plecă în zăpadă capul şi începu să tânguiască a mort.

* * *

Pe drum, tot felul de gânduri năprasnice, ca niciodată, îi munceau mintea. Ciudat. Mintea ei deobşte era întinsă şi netedă ca fața de masă. Şi acum, câte şi mai câte minunății! Dacă se

Interior românesc

aprinde cumva un scutec dela lumânarea de veghe şi la întoarcere, copaia, cu mort cu tot, o găseşte toată cenuşă? Şi această nefericire n'o prea înspăimânta. Parcă, decât mâine în zori să-l prohodească Gerontie, mai bine ar vrea să-l ştie ars. Bătrâna s'a cutremurat! Mare păcat a cugetat! Dar scris e că trupul să fie îngropat în pământ, până la obşteasca înviere.

Alt lătrat de câne. E zăvodul cel rău al juratului Ilie Mânzu. Bătrâna nu cutează să intre în curte, ci bate în poartă, cu toiagul.

— Dac'o fi şi-o fi, îşi zicea ea, şi zăvodul ăsta poate fi bun la ceva.

Apoi se ruşinează de cumplita-i gândire. Noroc de stăpân c'a simţit-o. Altcum, cine ştie ce altă nelegiuire, necazul ar fi povăţuit-o.

— Vecine, la grea cumpănă mă aflu... A fost la noi Gerontie...

Bătrânul n'a putut scoate o vorbă. Gerontie! Numele ăsta e pârjol pe suflet.

— Zice, să facă el îngropăciunea copilului cel mort... Şi atunci, dovedind că ne-am plecat unaţiei, drept mulţumită îl vor slobozi pe Ionaş din temniţă.

— Vecină, rupse în fine vorba juratul, hai înăuntru... să ne desmorţim gândurile la căldura cuptorului. Sunt singur... Copilul nu mi s'a înapoiat.

Cei doi bătrâni intrară în casă. Omul aprinse o lumânare, apoi trase scăunaşele lângă gura cuptorului.

— Şi ceea ce e mai cumplit, vecine, sunt gândurile scormonite de sosirea lui... a blăstămatului de uniat. Că tocmai voiam să te îmbiem s'aduci cu sania dumitale pe popa Sofronie, dela Râul Vadului, prieten vechiu cu răposatul bărbatul meu. Dar acum, dacă Gerontie e aici...

Ilie Mânzu se ridică anevoe. Luă de pe cuptor un lemn, îl frânse pe genunchiu şi-l aruncă în foc. Nu că-i era frig, dar parcă avea lipsă de mişcare.

— Cum îţi spun, vecine, gânduri amarnice mi-a răscolit el în suflet. Mai bine în foc, sau sfăşiat de zăvodul dumitale, decât pe mâna lui Gerontie...

— Vecino, se înspăimântă Mânzu, cum de vorbeşti aşa?

— Mari nelegiuiri a gândit sufletul meu, vecine... dar vezi, la necaz, omul nu mai e stăpân pe sufletul său... dar vezi, aici la sfătuire cu un om cuminte... Căci noru-mea e un copil şi totdeodată şi nevastă. In ea, dorul de bărbat e mai aprig. Dar eu sunt femeie în vârstă şi mamă... pe mine, datorinţa faţă de Ionaş mă mână...

Femeia tăcu, sleită parcă de puterile sufletului. Nici omul nu vorbea. Mintea lui, împovărată de necazuri multe, se mişca încet. Afară, vântul se mai potolise. Nu se auzea decât jalnicul tânguit al cânelui, din ograda popii Ionaş...

— Apoi, nu-i nimic de făcut, rosti într'un timp bătrânul, decât să furăm copilul...

Bătrâna tresări.

— Da... să-l furăm lui Gerontie... făcu omul legii, înţepenind par'că gândirea cea atât de greu urnită.

— Da... se repezi şi femeia. Să-l furăm...

Nu se mai gândea la nimic, nici la urmări, nici la putinţa înfăptuirii. Un singur dor îi lumina sufletul: să-l fure lui Gerontie...

— La noapte, înhăm calul la sanie şi plec cu el la Râul Vadului...

— Dumnezeu o să cunoască, vecine...

— Imi iau şi băiatul cu mine...

Femeia pregetă:

— Băiatul... De ce să-l mai amesteci...

— Mă tem de lupi...

— De lupi... de lupi... făcu femeia. Nu te teme, vecine. Lup mai aprig ca Gerontie...

— Atunci să mergem, făcu Mânzu, suflând în lumânare.

— Să mergem...

Cei doi bătrâni porniră înapoi, către locuinţa popii Ionaş. Tăceau, căci nu mai aveau nimic a-şi spune. O mulţămire liniştită le mângâia amândurora sufletele. Işi îndeplineau datoria. Scăpau

nevinovatul copil dela petre. In ogradă, cânele îi primi cu lătrături uşoare, vesele de voie bună.

— Rămâi aici, vecine. Ţi-l aduc eu...

Şi pe furiş, cu paşi uşori, bătrâna deschide uşa. Veni până la uşa lăuzei şi trase cu urechea, ca un hoţ. Femeia răsufla liniştită prin somn. Bătrâna cu un ştergar mare înveli albia cu trupul mort, apoi întreaga strânsură o luă în subţioară, ca pe o legătură de boarfe.

— Ţine, vecine... făcu ea şoptit.

Bătrânul luă legătura. Cânele încetă glasul. Era par'că şi el părtaş la uneltire. Abia când omul ieşi din ogradă, cânele începu din nou tânguirea lui.

În poartă, bătrâna urmări pe vecin, cu sarcina la subţioară, până ce se mistui în întuneric. Abia atunci îşi simţi ochii înlăcrimaţi. Jalnic plecase mortul din casă!... Apoi, se întoarse înlăuntru, aprinse luminarea şi se aşează în prag, la veghe pentru lăuza bolnavă. Şi cu toată durerea, era fericită. A furat copilul lui Gerontie. Copilul va fi îngropat în legea tătâne-său, într'un cimitir creştinesc, cu o cruce de cinste la căpătâiu. Şi mintea ei începu să împletească gândiri tot mai bune... Primăvară... Ionaş scăpat din temniţă... Căruţa lui Ilie Mânzu, purtându-l spre Râul Vadului...

Deodată tresări. I s'a părut un tropăit înfundat de cal. Poate e Ilie Mânzu, care a pornit în cumpăna nopţii spre Râul Vadului. Cugetul începu s'o muncească. Sărmani oameni!... Noapte, viscol... apoi, lupii... Gândirea i se făcu tot mai grea. Se apropia ziua.

— Mâine... mâine, când ve veni Gerontie...

Femeia se sperie. Cum va răspunde noru-sii? Cum va da socoteală lui Gerontie?... O vor întemniţa şi pe ea...

Şi atunci în sufletul ei, s'a făcut lumină. Da... O vor întemniţa lângă Ionaş, lângă copilul ei... Ei şi? De fapta ei, numai lui Dumnezeu avea să dea seamă, şi copilului...

VICTOR PAPILIAN

FLORI CREŞTINE

CELCE LUCRA

In odaia în care lucra omul, nu se auzea decât zgomotul moale, calm şi cadenţat al lucrului. Când şi când, omul şoptea câteva vorbe dintr'o convorbire care se petrecea în gând, sau şuera încet o melodie venită din ţinuturile depărtate ale sufletului. Ca o umbră peste toate, stătea gândul la nevoile zilei. „Câte mai sunt!“ — şi omul îşi deslipea câteva clipe privirea de pe aria gândurilor şi privea pe fereastra mică dinspre stradă. Afară cădea ploaie măruntă, ca o ceaţă. Părea că dintr'acolo venise gândul grijei.

Aducându-şi privirea din nou spre lucrul mâinilor sale, omul reluă lucrul, întovărăşindu-l cu un oftat de nimeni auzit.

Atunci pe prispa gândului se ivi un omuleţ cât o mărgică — şi cu zâmbet neînţeles, zise omului:

„Ce te potriveşti?... Dumneata ai putea să-ţi mai uşurezi viaţa dacă, de pildă, acuma ai mai da oleacă peste cap lucrul ce faci... La adică — ce atâta cinste?“

Omul care lucra îşi ridică fruntea şi privi, tăcut, drept înainte. „Eu vorbesc acum în mine însumi?“ — îşi zise omul, căutând să regăsească pe omuleţul cât mărgica de mic, care pierise de pe locul unde se arătase.

Stânjenit din lucru, omul zise:

— „Chiar aşa... Ce folos am?... Greutăţi şi necazuri... Iar oamenii te înşală“...

O clipă, omuleţul se ivi tot la locul acela, râzând: — „Aşa... chiar aşa!...“

Lucrătorul se sculă în picioare — şi făcu, în tăcere, câţiva paşi prin odaie. Melodia moale a muncii nu se mai auzea.

Omul simţea venindu-i din adâncuri o putere rea, de răsvrătire şi de pornire împotriva oamenilor.

Zise:

— „Da, am să înşel şi eu, aşa precum mă înşeală alţii“...

Simţi o mângâioasă uşurare în toată fiinţa.

Se asigură pe sine:

— „Şi cine va şti? Oamenii sunt proşti, — îi poţi înşela lesne... In loc de stejar îi pun brad — şi în loc de pânză, sac“...

O bucurie nespusă i se revărsă în suflet — şi o părere de rău: „De ce n'am cugetat aşa mai de mult?“

Când se întoarse în scaunul lucrului său, omul avu, pe dată, un mare desgust, pentru ceva mort. I se păru că a pierit toată viaţa din jurul lui.

Stătu jos — cu capul golit de orice gând.

Avu un fior, ca şi cum necuratul, nevăzut, îi vizitase umila încăpere a muncii lui.

Auzi atunci în cuget — alb şi clar — glasul de-odinioară, până în clipa când se arătase pe prispa gândului, omuleţul cât mărgica:

— „Iubite om al meu, ai uitat aşa de repede celece te-am învăţat cu atâta răbdare, cu atâta iubire şi cu atâta trudă? Ai uitat că tu-mi lucrezi Mie, nu oamenilor? Că pe oameni lesne îi poţi înşela, dar cum, oare, mă vei putea înşela pe

Mine, care te-am făcut? O, dragul Meu — o, dragul Meu ...“.

Repede, ca într'o fulgerare, sufletul și ochii omului se umplură de remușcare și de lacrimi.

Căzu cu capul pe masa lui dragă — a lucrului lui scump, închinat Domnului — și plânse șoptind:

— „Cum de-am putut gândi rău?“

Glasul lui Dumnezeu se auzi:

— „Iubite copil al Meu, nu te teme, veghez Eu asupra ta ...“

Omul se lăsă încet în genunchi — și lipindu-și caldul frunții de recele dungii de fier, răspunse smerit:

— „Mulțumesc Ție, Doamne ...“.

Peste puțin foșnetul cald și moale al muncii, întrerupt câteva clipe, reîncepu în odaia mică a lucrătorului ...

AL. LASCAROV-MOLDOVANU.

GÂNDURI...

Intre amurg și auroră

Vremea asvârle în eternitate încă un crâmpeiu din cele ce au fost, ca să smulgă aceliași eternității o vremelnicie din cele ce au să fie.

Se duce, anul care-a fost, gârbovit de năcazuri stors de nevoi, îmbătat de saturnalii și mânjit de sânge. El e sigur de-un lucru, care echivalează cu un mare succes: dacă nu prin fastul pe care l-a desfășurat copios în atâtea momente mari, la noi și aiurea, apoi desigur mulțămită marilor crime cari i-au pătat pânza, el și-a cucerit în istorie o faimă de care se va vorbi multă vreme. Umbrele i-au covârșit luminile. Pedeasupra, el ne mai lasă și o chinuitoare teamă de cataclisme îndelung prevestite de nesiguranța și încordarea în care se află lumea. Pufnești în râs când cineva mai are naivitatea să-ți pomenească de conferința dezarmării — de pildă. Și nu pari neserios.

Prohodul anului acesta va fi o ceremonie mai tristă decât am fi putut-o bănuì. Amurgul lui retează posibilitatea unor nădejdi de mai bine ce abia au apucat doar să încolțească. Am impresia că lumea s'a obișnuit cu decepțiile tot așa de bine ca și cutare bade cumsecade de pe sate cu făgăduielile mincinoase ale domnului deputat fugărit de strechea unui succes lesne dobândit cu oarecari osteneli avantajoase pentru el, drept la bufetul Camerii.

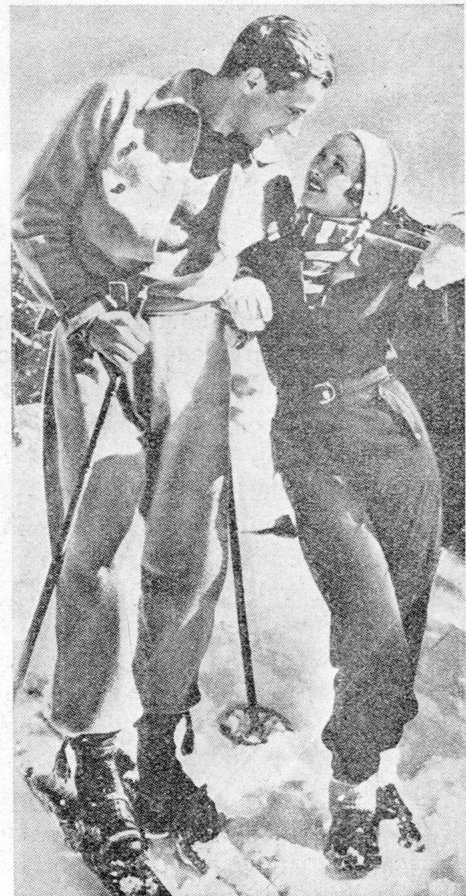
In noaptea altădată măreață ca o poveste, cine mai pricepe graiul de îngropare și bucurie al clopotelor pe cari nu le mai trag decât pe alocuri? Moare o datină și șchiopătează pe mormântu-i o alta: lumea „bună“ dela orașe se'nfundă'n restaurante ca să-și consume revelionul și uneori demnitatea, plătite cu bani grei, lămpi stinse cu tâlc și nescai păpuși cu cari patronul dăruește pe domnițele tot atât de pricepute la ușurătățile odrăslite de duhul demonic al veacului pe cât sunt de stângace la lucruri cari rămân. Dar aceasta e o lume care nu contează. Lumea cea adevărată sufere. Intr'un fel sau altul. Sufere din lipsă de nădejdi. Și — scria cineva — e mai bine să trăiești fără pâine decât fără nădejdi. Lumea aceasta care petrece amurgul cu groază și așteaptă aurora cu teamă — amândouă însângerate (și la propriu și la figurat) — trebue ajutată, încurajată, scuturată din gândurile ei și împinsă înainte, spre alte zări, cu alte făgăduinți. Ei, nouă, tuturor, trebuește rememorat, fără țepeneală de birou ci cu simplicitatea ce se vâră la suflet, un lucru: cu puține zile înainte de amurg, la Vifleem s'a născut dătătorul de nădejdi. Pe care, când cineva-L uită, numai atunci desnădăjduește. El ne poate da orice. Cum ne-a dat și'n anul acesta, câteva bucurii de cari ne place să ne aducem aminte. Printre altele, revista aceasta. Ne pretinde în schimb CREDINȚĂ. Și la ieslea acestei virtuți nu-i prea mare îmbulzeală în ziua de azi. Ea naște nădejdile sfinte ce îmbărbătează inimi doborâte, îmbujorează obrajii cu avânturi nouă și sufletele le căptușește cu energii proaspete. Vede lumea bine că'n ea nu se mai poate închide, negând brutal orice ajutor dinafară. Vede bine că nu-i destul să ai bani în pungă și să te afli în plină petrecere, când amurgul cedează locul aurorei, ca să-ți meargă bine și să fii voios tot anul.

In fața evidențelor, omul care-i om, știe lua o hotărâre. Și atunci, cum vede că'n lături e primejdie, minciună, neputință și jale, CAUTĂ ÎN SUS.

E cazul în care amurgul prilejuește un învățământ și aurora — altceva decât spaimă.

Breslau, Decemvrie, 1934.

GRIGORIE T. MARCU

Chiar când afară-i ger, în suflete-i căldură

BUNICA

Afară fulgii se cobor
Mânați de vântul iernii...
Bunica doarme, somn ușor,
Pe jilț în albul pernii.

Mă uit cu drag la chipul sfânt:
Ce albă-i și brăzdată —
Icoană vie pe pământ
A vremii de-altădată...

O tinerețe a trecut
Ca firul tors din caer!
Şi orice doruri au trecut
L'al toamnei veșnic vaer.

Din tinerețe amintiri
I-aprind adese ochii,
Atunci cu tainice zimbiri
Iși prinde faldul rochii.

Coboară iarna, chip iubit,
Să-ți ningă flori pe creștet,
Când florile s'au ofilit
Pe chipul tău cel veșted.

Iar ochii mei cu teamă prind
Ce n'ar mai vrea să vadă,
O candelă trist licărind
Pe-o jalnică grămadă.

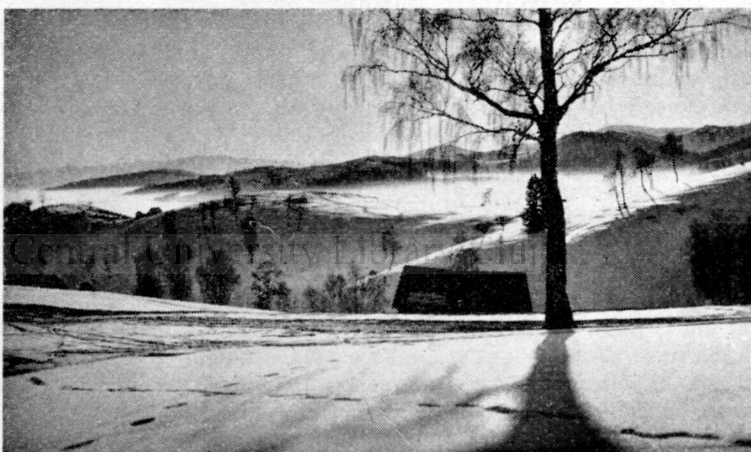
DAFNA-BLAGAIANA

Toamnă

Soarele s'a'mbolnăvit
S'a acoperit cu'n nor,
Plânge frunza tremurând
Plânge sufletu-mi de dor.

Trec cocoarele în cârd
Pe deasupra casei mele,
Du-te, vânt de toamnă, spune
Să-mi ia dorul meu cu ele..

ANA TOADER

Iarnă

PENTRU CELCE SE NAȘTE

NU ESTE LOC...

Din înălțimile cerului înourat, ningea încet și lin. Fulgii de zăpadă încărunțeau creștetul și coama dealurilor, ca greul gândurilor tâmplele bărbaților.

Seara se cobora cu mantaua-i întunecoasă și voia să ascundă, sub aripa sa, îngusta cărare ce șerpuia printre dealuri către Vifleem.

Drumul era greu și anevoios. Peste zi, soarele topise zăpada proaspătă, căzută pe cărările neîngrijite de nimeni. Pretutindeni băltoace și noroi și alunecuș așteptau pașii drumeților obosiți.

Maria mergea călare pe asinul binecuvântat de ceruri. Iosif mergea alături, pe jos. Din când în când, asinul trecea prin băltoace mai adânci și cu copitele sale stropia haina Mariei cu apă turburată de noroi.

Calea îndelungată și drumul desfundat sporeau oboseala cucernicilor călători. Maria se simțea nespus de zdrobită de oboseală și de durerile care o năpădeau nemilos, întețindu-se în durată și în timp. Dar nu s'a oprit nicăiri să se odihnească: presimțea, aproape de tot, timpul și ciasul, când va trebui să împlinească porunca mesianică, dând naștere pruncului Isus, Mântuitorului lumii...

Târziu de tot, seara, când pe la case, în vetre jarul se potolise și se învăluia sub spuza răcită, au intrat în Vifleem, unde zadarnic au colindat în sus și în jos pe la porțile zăvorite, să găsească un locșor de odihnă modest, acoperit și călduț.

Hanurile și casele erau ticsite de mulțimea sufletelor.

Ori unde au bătut, ori unde au cerut adăpost, din toate părțile au primit acelaș răspuns descurajator și scurt: *Nu* este loc! *Nu* avem loc!

Și micul convoi, cu desnădejdea în suflet și cu mădularele aproape degerate de frig și de oboseală, trece pe ulița întunecată și moartă, mai departe... Incet și obosit.

Nu avem loc!

Şi pe uliță nu mai umbla nimeni... nimeni. Oraşul dormea, porțile erau zăvorite, iar în dosul lor lătratul neastâmpărat a javrelor aducea aminte drumeților, că zadarnic ar încerca să se oprească.

... Aproape de marginea oraşului, întâlniseră un păstor bătrân şi blând; păstorul cuprins de milă față de ei îi călăuzise la hanul dela intrarea oraşului. Dar şi de aici fuseră alungați şi batjocoriți cu sudalme grosolane...

Blândul păstor le oferi atunci, ca ultimul refugiu staulul vitelor sale, şi îi conduse la o peşteră, nu prea mult îndepărtată de oraş.

Aici se naşte Cel fără de început. Maria aşează Pruncul înfăşurat în scutece, pe ogrinjii din iesle, rămaşi dela cina vitelor.

O vacă, fătată de curând, mirată îşi apropie botul de minunea din iesle şi încălzi, cu căldura aburilor expirați, mica Făptură.

Azinul, nu cel al drumeților, ci al bătrânului păstor, se apropie şi el de ieslea minunată şi cu ochii holbați, dar mai înțelepți decât ai multora dintre oameni, sta mirat în apropierea Pruncului, ca şi cum ar fi ştiut despre El lucruri tainice, pe care oamenii nu le ştiau.

Maria ațipise în urma greutăților zilei de trudă.

In iesle copilaşul începea să plângă. Asinul îşi ridicase lungile-i urechi, s'audă mai bine, vaca mugea, ca şi cum ar fi chemat vițeluşul ei. Iosif, cel blând şi cel bun stătea între asin şi vacă, minunându-se de strălucirea orbitoare ce se înălța din făptura mică a Noului Născut.

...Pe câmpie afară, nu departe de peştera minunată, erau păstori de oi, păzindu-şi turmele lor.

La miezul nopții, ca la o poruncă venită de undeva pe nesimțite, un ciobănaş, care dormise pe pământ lângă moşul său, învăluit în cojoc, tresări din somn şi spăimântat văzu cerul luminat, iar stelele, cu o strălucire nevăzută până atunci, se coboreau din cer, către pământ, din ce în ce mai aproape. Păreau că sboară.

Ciobănaşul nu-şi mai putu stăpâni spaima şi mirarea, în grabă trezi, cu strigăte, pe bătrânul său bunic. Iar pe când se treziră şi ceilalți ciobani, o ploaie de flăcări strălucitoare căzu peste ei, din ceriul ce părea luminat ca ziua.

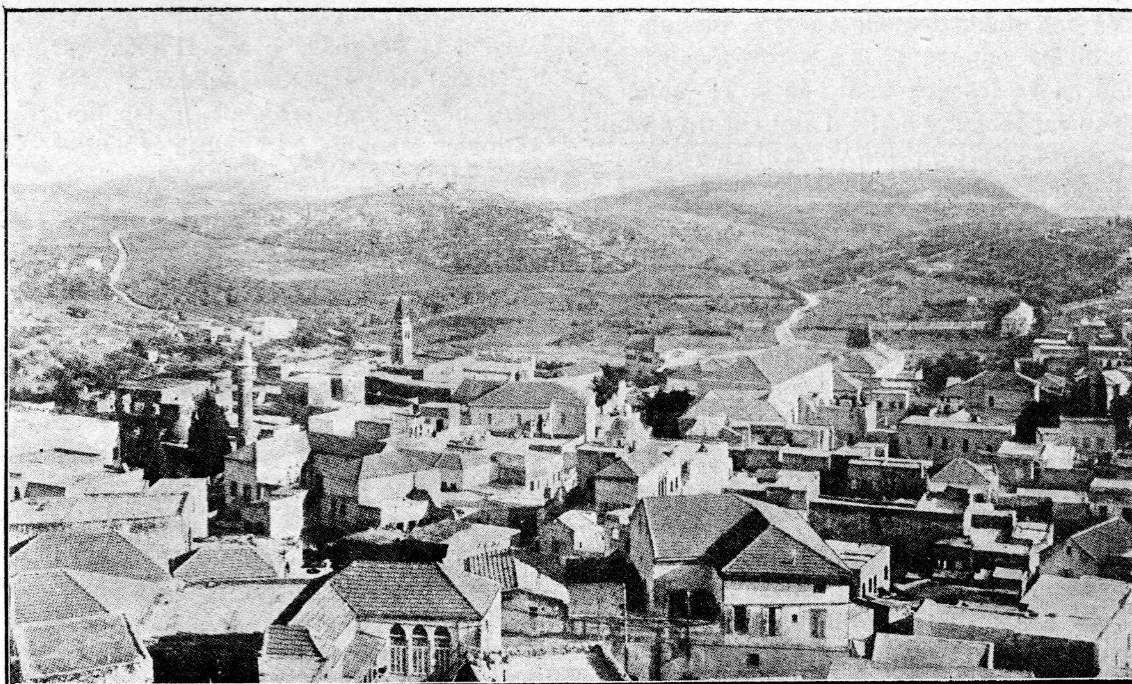
O neînțeleasă groază îi cuprinsese pe toți. Dar din flăcările luminoase, îngerul Domnului se desvălui şi stând în fața lor le zise: „Nu vă temeți, căci iată, bucurie mare vestesc vouă, care va fi bucuria tuturor veacurilor, pentru toate popoarele: Astăzi s'a născut Mesia, Mântuitorul vostru, Isus Hristos, Domnul, în oraşul lui David. Mergeți şi căutați Pruncul-Luminat, înfăşat, culcat fiind în iesle!“

... Deodată îngerul Domnului este înconjurat de oastea îngerilor, care cânta:

„Intru cei de sus, Lui Dumnezeu, Mărire,
„Pe pământ pace şi bună învoire!“

Iar dupăce dispăru minunata arătare din fața lor:

Păstorii să sfătuiră
Spre locaşul sfânt porniră,
Unde au aflat,

Nazaretul

Pruncul luminat,
In iesle culcat,
De Fecioara înfășat
Și de Iosif legănat,
De peșteră coperit,
De bou și azin încălzit.
Cu toții s'au minunat,
Cu toți-au îngenunchiat,
Preamărind pe Dumnezeu.

Dr. E. NICOARĂ

GRIJA DE COPIII NOȘTRI

EDUCAȚIA IN FAMILIE

Pentru judecarea gradului de cultură a unui popor din trecut sau prezent ar ajunge să cunoaștem și interesul arătat de popoarele vechi, fie și numai de Evrei, Greci și Romani. E destul să amintim, că atât la Grecii cât și la Romanii vechi chestiunea educației era între primele preocupări ale conducătorilor de stat. Temelia educației era *religia*. Dar dupăce aceasta a ajuns un conglomerat de forme goale, disprețuite de ceice conduceau statul, și dupăce viața morală, lipsită de suflul religios, a decăzut cu totul, a urmat și prăbușirea — la Greci mai curând, la Romani mai târziu.

O îndreptare lentă urmează numai dupăce *creștinismul* începe să se răspândească. Întreaga viață a lui Hristos e un model neajuns pentru copii ca și pentru părinți și învățători.

După învățătura lui Hristos cuprinsă în *Sfintele Evanghelii* și în *Scrierile apostolilor*, îndeosebi ale lui Pavel, *căsătoria* e o icoană a raportului, în care se află Hristos cu comunitatea credincioșilor Lui. Femeia să nu se despartă de bărbat, acesta să nu-și părăsească femeia. Bărbatul să nu fie stăpânul, ci ocrotitorul femeii și al copiilor săi, iar femeia să fie prietena și tovarășa bărbatului. „Bărbați, iubiți femeile voastre, precum Hristos a iubit pe oameni și s'a jertfit pentru ei". „Bărbatul își va lăsa pe tatăl său și pe mama sa și va ținea cu femeia sa și cei doi vor fi un trup".

Raportul dintre părinți și copii este și trebue să fie o icoană a raportului dintre Dumnezeu și oameni. Pe lângă îngrijirea de bunăstarea trupească a copiilor, părinții să nu uite că viața sufletească e superioară celei trupești. „Căci ce-i folosește omului, de va câștiga lumea întreagă și sufletul său se va păgubi? Sau ce poate da omul, ca să-și răscumpere sufletul?" „Împărăția lui Dumnezeu nu e mâncare și beutură, ci bucurie și pace în Duhul Sfânt".

Copiii să arete respect și ascultare părinților lor, ca să fie bineplăcuți lui Dumnezeu. „Copii, ascultați pe părinții vostri în Domnul, pentrucă așa se cuvine. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta; aceasta e cea dintâi poruncă".

Educatorul și *învățătorul* își au chemarea dela Dumnezeu. Celce ascultă de învățător, ascultă de Dumnezeu, celce îl disprețuește, disprețuește pe Dumnezeu. „Ascultați de învățătorii vostri și-i urmați pe ei, căci ei veghiază asupra sufletelor voastre". Dar și învățătorul e numai atunci adevărat învățător, când viața lui e întocmită după poruncile lui Dumnezeu. De aceea celce vrea să fie învățătorul și educatorul altora, trebue să-și dea singur educațiune, punându-se în slujba adevărului și împlinind poruncile lui Dumnezeu. „Tu înveți pe alții și nu te înveți pe tine; tu predici: să nu furi, și însuți ești fur; tu predici împotriva adulterului, și însuți trăești în necurăție?"

Cele dintâi veacuri ale creștinismului ne oferă priveliștea unei vieți creștinești, al cărei regulator era numai învățătura lui Hristos și a învățăceilor Lui. Se realizase idealul iubirii generale a deaproapelui și al egalității frățești a tuturor oamenilor. Cu toate că, mai ales la început, majoritatea creștinilor aparținea păturii mai sărace a poporului, nimeni nu ducea lipsă, așa de viu era sentimentul solidarității și al iubirii deaproapelui. Viața familiară se prefăcuse într'un templu al lui Dumnezeu. Femeia ajunsese să întreacă pe bărbat. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Priviți, ce a făcut venirea Lui Hristos pe pământ! Femeile ne întrec în moravuri nobile, în căldură și pietate creștinească, în dragoste către Hristos, care a ridicat blăstămul de pe partea femeiască". Nu e deci mirare, că vestitul profesor păgân de retorică din Antiohia, Libanius, a trebuit să exclame: „Ce femei minunate au creștinii aceștia!"

Se'nțelege, că frumusețea nobilă a vieții familiare creștinești era cel mai minunat mijloc pentru a influența înspre bine sufletul copilului, căci, zice Ciprian, și faptele își au limba lor, ba sunt încă mai grăitoare, copiii fiind totdeauna cu atențiune mai mare la faptele părinților decât la vorbele lor.

Mama creștină își alăptează singură copilul. Hrana și îmbrăcămintea acestuia erau simple. Copilul era deprins să pună preț pe lucrurile din afară numai dacă erau de folos pentru suflet. Fetele învățau ale gospodăriei, băieții deprindeau meșteșugul tatălui. În ce privește cultura inimii, erau deprinși cu simplicitatea, curățenia, amabilitatea, abnegațiunea și încrederea în Dumnezeu, iubirea deaproapelui, iubirea curată a familiei și

Fată torcând

a patriei. Erau însă deprinși și să fie fermi și să se știe stăpâni.

Unul dintre cei mai mari reprezentanți ai educației creștine e *Sfântul Ioan Gură de Aur,* crescut de mamă-sa *Antusa,* în spirit creștinesc, dar dat și la școala păgână de retorică a lui Libanius. Ideile lui despre educațiune sunt depuse în vestitele lui predici, omilii, și în cartea despre monahism.

Cauza stricăciunii copiilor, zice Sfântul Ioan, e patima nebună a părinților pentru bunurile pământești. Fiindu-le acestea lucrul principal, ei neglijează pe copiii lor, cum își neglijează și sufletul. Astfel de părinți sunt mai răi decât ucigașii de copii, pentrucă aceștia despart numai trupul de suflet, aceia însă împing sufletul în iad. Relele, pe cari le săvârșesc părinții în creșterea copiilor le acoper cu numiri frumoase. A fi veșnic la teatru și pe stradă numesc ei *tonul cel fin al lumii alese;* alergarea pe toate căile după avere, *căutarea unei vieți independente;* ambiția, *dovada unui spirit înalt.* Virtuțile au nume întoarse: ordinea și moravurile bune, *purtare de țăran;* modestia, *lașitate;* lipsa de fast, *fire de slugă;* răbdarea, *slăbiciune.*

„Copilul să cunoască cât mai de vreme Sfânta Scriptură. Din ea va auzi mai întâi: Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta. Din copilul lor, părinții au să facă înainte de toate un creștin; pentru aceea trebue să cunoască Sfânta Scriptură, care are să fie un antidot împotriva puterii celei mari a pornirilor rele din această etate. După naștere urmează pildei date de Ana, care și-a dus copilul numai decât în templu. Nu căuta să faci din fiul tău un retor limbut, ci deprinde-l cu înțelepciunea creștină. *Caracterul e lucrul principal,* nu flecăria".

„Cei mai importanți educatori ai copiilor sunt femeile. Bărbatul fiind ocupat înafară de casă, e aruncat încoace și încolo de valurile vieții neliniștite din afară. Femeia stă acasă și se poate mereu reculege".

Între pedagogii creștini ocupă loc de frunte Sf. Vasile cel Mare, Clemente, Origen, Tertulian, Ciprian, Ieronim și Fericitul Augustin.

VICTOR LAZĂR

CULTUL MAMEI

Hristos și femeia

Isus este primul protector și cel mai mare binefăcător al femeii.

Înainte de El, femeia era supusă nu numai robiei sociale, ci și robiei familiare, soțul având asupra ei dreptul de viață și de moarte. O putea ucide, cum își putea ucide și copiii. Cu excepția Vechiului Testament nici o religie, nici o filosofie și nici o legislație nu-i da nici o protecție, până la Mântuitorul, care-i proclamă libertatea, drepturile și egalitatea cu bărbatul. A aflat-o sclavă și desbrăcată de orice considerații umane și a lăsat-o liberă și în egală cinste cu bărbatul.

Emanciparea femeilor este o podoabă aleasă,

Da Vinci: Isus Hristos

o piatră scumpă în coroana de glorie a creştinismului. Poate acesta să fie motivul pentru care femeile sunt mai evlavioase ca bărbaţii. Religiositatea lor e şi azi o dovadă de recunostinţă pe care o manifestă prin biserică faţă de Isus, liberatorul şi ocrotitorul lor.

Hristos a fost cel mai mare binefăcător şi al bărbaţilor, îndeosebi al celor oropsiţi, săraci şi munciţi de mizerii fizice şi morale. Totuşi aceştia în bună parte dau dovadă de o neagră recunoştinţă atunci, când desconsideră sau neagă Evanghelia creştină. Isus Hristos a fost prietenul, apărătorul şi Mântuitorul tuturor claselor oprimate şi este o mirare că astăzi muncitorii proletari în general preferă cultul profeţilor falşi, în locul Aceluia, care i-a iubit sincer.

Femeile au rămas în cea mai mare parte şi azi, religioase şi credincioase Mântuitorului nostru. Dela început s'au apropiat de El cu încredere, l-au slujit cu duioşie şi l-au iubit cu o credinţă mai mult decât apostolică. În ceasul Jertfei supreme şi a răscumpărării de pe Golgota, femeile au fost ultimele lângă Cruce şi ultimele la mormânt, lăsându-ne chiar şi în faţa apostolilor un exemplu de alipire şi de devotament desăvârşit.

Isus a iubit femeile cum a iubit pe toţi oamenii: pentru sufletul lor, pentru virtuţile lor. În Evanghelia Lui aflăm tot felul de chipuri de femei, cari au avut fericirea să vadă faţa Lui şi să se bucure de harul şi de cuvântul Lui mântuitor şi sfinţitor.

Aşa, bătrâna prorociţă Ana, care mărturisea pe Hristos Fiul lui Dumnezeu, de copil ştim „că nu se depărta de biserică" şi petrecea mereu în post şi rugăciune. Ea întrupează dragostea de biserică şi de Dumnezeu.

Salomi, mama apostolilor Iacob şi Ioan, reprezintă iubirea fără de margini a mamei, care doreşte fericirea fiilor ei asigurată nu numai pe pământ, ci şi în ceriu, când roagă pe Mântuitorul, ca pe aceştia să-i aşeze pe unul de-a dreapta, pe altul de-a stânga Lui în împărăţia ceriurilor.

Surorile Marta şi Maria, amândouă se bucură de o sfântă prietenie din partea lui Isus. Marta pentru hărnicia ei, pentru spiritul ei gospodăresc şi pentru iubirea ei de căminul părintesc, Maria pentru firea ei contemplativă, idealistă, visătoare.

Samarineanca, din femeie păcătoasă se converteşte în convorbirea cu Mântuitorul la fântâna lui Iacob, devine o femeie misionară şi predică faima lui Isus între consătenii ei.

Femeia hananeiancă rămâne un exemplu de stăruinţă în rugăciune, când pentru fiica ei bolnavă strigă după ajutorul lui Isus. Îl roagă, cade înaintea Lui, se închină şi zice din tot sufletul: „Doamne ajută-mi!" Credinţa ei a fost lăudată şi răsplătită de Mântuitorul.

Maria Magdalena desfrânata, din care Isus şcosese şapte draci — demonii plăcerilor vinovate — devine mironosiţă şi pentru pocăinţa ei sinceră e învrednicită să vadă cea dintâi pe Isus după înviere şi tot ea să fie prima care vesteşte apostolilor că Hristos a înviat.

Văduva din Nain cu dragostea ei de mamă arătată faţă de copil; văduva săracă ce dă exemplu de dărnicie dusă până la jertfă; femeia gârbovă şi celelalte femei bolnave vindecate prin puterea credinţei lor religioase; adultera iertată în nădejdea că nu va mai păcătui; soţia lui Pilat, care tulburată de icoana lui Isus intervine pentru liberarea Lui şi îndeosebi păcătoasa iertată de păcatele ei cele multe pentru iubirea ei cea mare — „iartă-i-se păcatele ei cele multe, căci mult a iubit", — sunt tot atâtea figuri de femei biblice, cari află în Isus pe Domnul, Stăpânul vieţii şi Mântuitorul lor.

Nu putem încheia acest pomelnic, fără să amintim şi de preoteasa Elisaveta, mama sfântului Ioan Botezătorul şi mai ales de Maica Domnului care este cel mai frumos chip de femeie, împodobită cu cele mai alese virtuţi: sfinţenia şi fecioria.

S'a spus despre creştinism că este o religie a virtuţilor femeieşti: bunătate, milă, dragoste, credinţă, pace, ş. a. Observarea e justă. Comunismul bolşevic însă, găsind în acest fapt o slăbiciune, caută să-l distrugă şi să-l înlocuiască cu virtuţi, cari să reprezinte curajul şi forţa bărbătească, barbară. Evident, aci cu toată slăbiciunea noastră de creştini, stăm şi vom sta la luptă. Orice minte cu judecata dreaptă şi orice suflet sănătos şi luminat, se poate hotărî uşor, când e vorba să aleagă între eroismul şi nobleţa virtuţilor creştine generatoare de cultură, şi între brutalitatea sălbatecă a omului fără inimă. Noi însă credem şi suntem convinşi, că nu este nici o slăbiciune în creştinism din cauza virtuţilor sale, femeieşti. Din contră, nicăiri nu găsim mai multă nobleţe şi eroism sacru, ca în practica virtuţilor biblice. Cununa de cinste a mucenicilor creştini — pe care duşmanii bisericii nu o au — şi jertfelnicia pe care o arată mama dela zămislirea până la naşterea copiilor ei, este dovada unei bărbăţii fără chip de asemănare.

Creştinismul preţueşte femeia, fiindcă ea, în chemarea-i de soţie, mamă şi uneori călugăriţă, practică mai mult virtuţile evanghelice. Ea este aleasă şi hotărîtă de Dumnezeu, ca prin procreaţie şi prin cultivarea virtuţilor creştine, familiale şi cetăţeneşti, să continue opera Lui creatoare şi providenţială.

Pe lângă aceasta numai creştinismul are cultul

mamei. Mântuitorul Hristos a cunoscut iubirea de mamă şi ne-a lăsat cel mai sublim exemplu de iubire filială. Când se afla pe cruce în focul chinurilor, şi când prin sufletul Maicei Sale trecea sabia durerii, în ceasul morții, Fiul are grijă de Maica Sa, lăsându-o în grija ucenicului iubit, Ioan: „Femeie, iată fiul tău!... Fiule, iată mama ta!"

Mama Sa — a fost ultima dispoziție testamentară a Mântuitorului de pe cruce. În acest chip s'a inaugurat în creştinism cultul mamei.

De atunci şi până astăzi acest cult este pe cât de justificat, pe atât de necesar. Dacă aruncăm o privire fugară peste culmile istoriei lumii, constatăm, că în spatele oamenilor mari aflăm câte o mamă aleasă. Lângă leagănul lui Moise, Samuil, Ioan Botezătorul, Mântuitorului Hristos, al sfinților Ioan Teologul, Constantin cel Mare, Ioan Gură de Aur, Vasile cel Mare, al fericitului Augustin, — al lui Stefan cel Mare, Mihai Viteazul, Mihail Eminescu sau al Mitropolitului Şaguna, aflăm tot mame cu suflet mare, mame sfinte, venerabile, cari prin fiii lor au croit drumuri nouă spre lumină şi fericire.

În privința omenirii de mâine, ea va fi aşa, cum o vrea soția şi mama de astăzi. Dacă femeia se depărtează de cămin, vai de viitorul nostru. Dacă în schimb vrea să păşească pe urmele mamelor celebre şi ale femeilor mironosițe, cari în pietatea şi credința lor au însoțit pe Isus până la cruce şi până la groapă, putem nădăjdui şi putem aştepta liniştiți prin cinstea şi curățenia lor învierea sufletului societății noastre corupte.

Mama bună şi soția credincioasă este chemată să civilizeze lupta şi să îmblânzească moravurile timpului nostru tulbure. Ea este destinată prin firea şi prin sufletul ei delicat, să renască lumea, vestind şi slujind pe Isus Mântuitorul după exemplul femeilor mironosițe, al sfintelor şi martirelor cari împodobesc calendarul şi cununa de glorie a Bisericii.

Femeile şi mironosițele din Evanghelie au fost nu numai martore, ci şi apostoli ai învierii lui Isus, cei dintâi apostoli. Să vestească şi soțiile şi mamele noastre renaşterea prin creştinism a societății româneşti — şi opera lor va fi cinstită şi binecuvântată de oameni, de țară şi de Dumnezeu.

ILARION V. FELEA

OSTENIT

Ce vreau cu versul meu, mă 'ntreb şi-acum, [Stăpâne.
Ce vreau cu pasu-mi mers, aşa, în treacăt,
Când greul „azi" nimic nu ştie despre [„mâne",
Iar doru-mi stă închis c'un mare lacăt...

Odihnei gândul nu pot să-l aplec
Şi nici durerea să mi-o uit nu pot.
Şi-atunci în vers amar mă ferec tot
Şi mă înverşun încătro să plec.

Să Te cunosc pe Tine, Doamne-aş vrea,
Măcar din depărtare să Te sâmt,
Să plâng, să-mi uşurez durerea grea,
Să-mi salte sufletul din trupu-mi strâmt!

Iar versul meu umil şi nedeprins
Să cânte slava-Ți grea de-atât etern,
Aş vrea să-mi țină'n sus un foc aprins
Pe glia'n care patu-mi vreau s'aştern.

NICOLAE VONICA

O gigantică statuie a Mântuitorului

Pe culmea unui munte din apropierea oraşului Rio de Janeiro s'a ridicat o statuie uriaşe, reprezentând pe Mântuitorul cu brațele deschise ca pentru a îmbrățişa lumea 'ntreagă. Noaptea, statuia gigantică este luminată cu reflectoare puternice.

Statuia Mântuitorului, la Rio

INDRUMAREA VIEŢII

Calea unei bune evoluţii sufleteşti

In articolul trecut am scris despre una din principalele noastre tendinţe, aceea care cere satisfacerea necesităţilor materiale cu minimum de griji. In cele ce urmează voi arăta rolul celei de a doua tendinţe, adică a desvoltării calităţilor superioare, supraconştiente.

Aceasta de a doua tendinţă ne obligă să întrebuinţăm toate facultăţile noastre superioare ce ne pot conduce spre tot ceeace poate fi mai nobil, frumos, sublim.

Acelui individ care s'ar crede lipsit de aceste tendinţe sau de aceste aspiraţiuni, i-aş reaminti impresiile ce le-a simţit atunci, când a fost martor în faţa unui act săvârşit de cineva prin sentimente superioare; şi pe cari le-ar avea atunci când i-aş reaminti frumoasele povestiri eroice, măreţele peisagii ale naturii, măestritele lucrări de artă, etc. In toate aceste împrejurări facultăţile sale superioare intră în acţiune, îi produc emoţiuni plăcute, de care îşi va reaminti cu multă mulţumire sufletească.

Natura omenească are deci o tendinţă spre bine, tendinţă pe care fiecare din noi o desvoltă însă mai mult în scopul binelui personal.

Desvoltarea sentimentelor superioare şi în special a celor morale, cari au în vedere binele obştesc, ajută însă şi la statornicirea caracterului individului, la unitatea purtării sale.

Aceste sentimente se obţin printr'o cultură generală dată de alţii sau dobândită prin noi înşine.

Evoluţia omului se distinge sub acest raport de aceea a animalului şi a plantei, fiindcă omul în majoritatea cazurilor este în acelaş timp şi elev şi educator.

Când cineva în afara educaţiei obligatorii sau oficiale pe care o primeşte, mai simte nevoia unei educaţii, unei direcţiuni în viaţă printr'un specialist în cultura omenească, este dator să i-o solicite. Această educaţie nu-i va fi însă cu adevărat utilă decât când va deştepta interes şi entuziasm.

Pentru construirea în mod liber şi constiinţios a noii personalităţi cu ajutorul cunoştinţelor dobândite, noi suntem cu totul asemănători antreprenorului care are materialul necesar, dar care mai are nevoie şi de un plan general stabilit de un arhitect.

Acest arhitect va da măsurile şi detaliile lucrării după principiile diviziunei muncii, va îndruma sforţările noastre şi noi suntem obligaţi a accepta aceste indicaţiuni, a le aplica conştienţios, fără prejudecăţi, până ce vedem clădirea înălţată şi ne convingem de soliditatea ei. Incetul cu încetul şi pe măsura ce construcţia se desăvârşeşte ne dăm seama de mărimea, frumuseţea şi utilitatea ei.

Pentru a obţine deci succes şi fericire în viaţă trebuie să cultivăm total fiinţa noastră, adică fiziceşte, intelectualiceşte şi moraliceşte. Nu trebuie să căutăm să reuşim numai în a câştiga bani sau a ne ridica pe scara socială, ci a ne înălţa cât mai mult ca valoare morală.

Prin această cultură integrală înţelegem din punct de vedere fizic: desvoltarea muşchilor, mărirea funcţiilor vitale, oxigenarea sângelui, exaltarea puterii glandelor cu secreţiune internă, etc.; din punct de vedere intelectual: desvoltarea memoriei, imaginaţiei, logicei, etc.; din punct de vedere moral: voinţa, sentimentul datoriei, etc.; din punct de vedere practic: cunoaşterea valorii oamenilor, profesiunii, etc.; din punct de vedere social: desvoltarea activităţii, a acelui magnetism personal prin care se atrage simpatia şi încrederea; din punct de vedere estetic: desvoltarea frumosului, binelui, etc.

Cultura umană are drept scop întărirea şi desvoltarea părţilor slabe, precum şi armonizarea personalităţii noastre. Se pare însă că în cultura noastră am fi dublaţi. In fiecare din noi există o parte negativă, pesimistă, sceptică: aceasta se lasă dusă spre lipsă de sforţare sau lene, lăcomie, gelozie, invidie, ură, răutate, etc. şi avem o parte pozitivă: credinţa în adavăr, încrederea în sine, entuziasmul, bunăvoinţa etc.

Această din urmă parte trebuieşte cultivată. La ea trebuie să apeleze conducătorul sufletesc, la ea trebuie să apelăm şi noi ca autoeducatori.

Trebuie apoi să ne obişnuim cât mai mult cu ideia succesului. Greşala unei culturi nu constă numai în a da educatului mai mult decât poate primi, ci şi în a te exprima nefavorabil sau prin cuvinte ofensătoare faţă de rezultatele date de cel educat. Prin aceasta se creiază nu numai o lipsă de încredere, dar şi sugestiuni cu consecinţe contrare scopului urmărit.

In autoeducaţia noastră încă autosugestia joacă un rol hotărâtor. Alături de antrenamentul fizic, intelectual şi moral, trebuie să ne obişnuim a fi veseli, surâzători şi încrezători.

Pentru a ne asigura succesul educatorilor străini şi autoeducatorilor, rezum o poveste spaniolă descrisă de C. Fiani sub titlul „Către bucurie".

Un tânăr castilian Don Quirido, decepţionat de o tânără care-l părăsise şi pe care o iubise, voia să se sinucidă. Un amic îl sfătuieşte să intre

într'o mănăstire, unde în adevăr el simte oarecare uşurare sufletească. Tânărul călugăr însă era veşnic trist, o tristeţe care se mărea şi mai mult prin viaţa austeră şi privirile severe ale celorlaţi călugări.

Intr'o seară îi apare un înger radios, care-i oferă un talisman, o oglindă prin care poate găsi veselia şi mulţumirea sufletească pe pământ. Spre a le obţine îi recomandă însă, ca în fiecare dimineaţă să se uite în oglindă şi să surâdă. Don Quirido făcu jurământul că se va ţine de cuvânt.

Din zorii primei zile, călugării sunt deşteptaţi nu numai de cântecele păsărilor, dar şi de acelea religioase ale tânărului călugăr, care arăta o mare satisfacţie. In conversaţii cu ceilalţi călugări, începe să le arete partea plăcută a fiinţelor şi lucrurilor. O lună mai târziu toţi călugării manifestau prin mişcări şi cântece o veselie neobişnuită, încât stareţul îngrijat de această exaltaţie sufletească, căută să ia măsuri contra tânărului călugăr, care — după credinţa sa — contagiase pe ceilalţi. Neputând găsi contra lui Quirido puncte de acuzaţii serioase, îl trimite la o mănăstire care avea reputaţia de cea mai serioasă şi austeră din Valencia. Don Quirido însă îşi continuă şi aici opera sa.

In faţa marelui stareţ inchizitor, unde a fost chemat să se explice, el invocă faptul că religia creştină este religia dragostea şi că Fiul lui Dumnezeu nu a predicat niciodată tristeţea. Natura — zice el — oferă atâta frumuseţe, armonie şi splendoare, încât nimeni nu poate fi împiedecat de a o admira. Stareţul inchizitor furios, declară că prin aceste cuvinte se ofensează Dumnezeirea şi-l condamnă să fie ars de viu. In faţa morţii Don Quirido apăru cântând şi această veselie făcu, ca alţi 11 călugări adepţi ai săi să se arunce în flacări. Marele inchizitor muri pe loc de supărare.

Ajunşi cu toţii în cer, marele inchizitor ceru ca cei 11 să fie trimişi în iad. Infernul însă nu a întârziat să răsune de imnurile lor: Aliluia, Osana! Satana spumegând de mânie se ascundea după cuptoare ca să nu le mai audă, iar Sfinţii din Paradis surprinşi de aceste sunete vesele, se plecară să vadă ce se petrece în iad, şi văzând faptele, îşi îndreptară ruga către Dumnezeu să-i aducă în rai şi pe acei ce se arată demni de veselia cerească.

Povestea spune apoi, că Dumnezeu nu numai că le acordă favoarea, dar a ordonat ca marele inchizitor să-şi facă un stagiu în infern, fiindcă prin purtarea lui reprimase elanurile vesele ale virtuţii, şi-şi constrânsese călugării să poarte o mască lugubră, care ascundea adevărata lor fizionomie.

Din această poveste se pot trage multe învăţăminte. Din ea se desprinde însă ideia: unde poate duce încrederea în om, încredere care în majoritatea cazurilor se poate exalta printr'o voinţă şi perseverenţă de care mă voiu ocupa într'un alt articol.

Dr. GH. PREDA

Iarnă grea

Cântec de toamnă

Inima mea prinsă'n neguri
Mii de visuri îşi destramă —
Peste pomii din grădină
Toamna a turnat aramă.

Mor boschetele plecate
Şi natura'ntreagă moare.
Nici o rază de nădejde,
Nici un cântec, nici o floare.

Iar îmi prind în flacări fruntea
Gânduri şi dureri rebele...
Mi-am pierdut atâtea visuri,
Stând de pază lângă ele.

Şi plecând să zic adio
Vieţii mele obosite,
M'au întâmpinat în poartă
Două frunze'ngălbenite.

DAFNA-BLAGAIANA

SCHIȚĂ ISTORICA[1]

LA CETĂȚUIA

Preot A. Nanu

Ardeau făcliile ca stelele, în toate sfeșnicele mănăstirii priponite pe-un delușor de strajă din răsăritul Iașului.

Se închinau osârdnic călugării sláiți de post și de mătănii și așteptau, cum așteaptă mugurii soarele dimineții, să sosească Măria Sa Constantin Cantemir Vodă, să facă judecată mare în sfântul lăcaș al schimniciei. Căci năpastă grea căzut-a peste ctitoria Ducăi-Vodă, peste altarul Cetățuiei. Il împresură într'o noapte oarbă o negură de haramii blestemați și nelegiuiți ți prădară toate podoabele și toate odoarele.

— Cum înjurau de cumplit căzăcește! deschise vorba un călugăr.

— Cum urlau de turbat, leșește, să le descuiem îndată porțile! spori cuvântul altul.

— Cum se repeziră de năpraznic peste zidurile mari, cu scăruțele lor ușoare!

— Cum zdrobiră de sălbatic ușile, cu lăstarele lor grele!

— Cum sfărmară de păgânește sfintele icoane, ca să le despoaie de argint și aur și mărgăritare!

— Cum sugrumară de tâlhărește pe bietul stareț, chip de înger, să le destăinuească visteria cu comorile!

— Dar cum porniră să bată'n dungă clopotele, cum deșteptară ele 'n noapte străjile domnești și cum ne-a scăpat prin străji viața, Dumnezeul mântuirii noastre!

— Iar slugile diavolului cum gem acum în cătușile străjerilor și cum tremură de groaza judecății celei ce s'apropie!

— Numai Burlă, vătavul lor, stă neclintit, ca Ceahlăul pe umerii Carpaților și fața lui e noapte, iar ochii văpăi de fulgere.

Șoaptele călugărilor picurau domol, de pe buzele lor veștede, ca boabele de ploaie tomnatecă de pe frunzele uscate, până s'arătă voevodul, în vârtej de goarne și curteni.

Căutătura lui părea senină. Dar vederea robilor înlănțuiți îi îngrămădi un pâlc de nori pe ceriul frunții, doagele de uși zdrobite stârniră viscolul mâniei, iar puzderiile de mari icoane spintecate aprins-au trăznetul furiei lui.

— Hătmane, pe Burlă să mi-l aduci în față, iar tâlharii lui să-și sfârșească viața lor blestemată pe rug, în țeapă, ori în funie!

Hătmanul Cupărescul, cât ai umplea un ciubuc îl și înfățișă pe vătavul înfiorător, așa înmormântat în lanțuri grele. Vodă îl măsură cu privirea, clătină din cap, apoi prinse a grăi:

— Ce piept de stâncă! Bun de zid, la granița Moldovei! S'o apere de iureșul vrăjmașilor! Dar, Burlă, nenorocitule de Burlă, tu n'ai știut ce-i dragostea de țară, nici bucuria slujirii ei, ci numai lăcomia după pradă!

— Adevărat, Măria Ta! răspunse căpetenia tâlharilor, cu glas strein de tremurare.

— Și ce brațe de oțel! Bune pentru răsturnarea brezdelor, pentru dumicarea gliilor, pentru stoguirea snopilor, pentru lupta pânii sfinte! Dar, tu, Burlă, ortac nemernic al păcatului, tu n'ai știut ce-i dragostea moșiei, nici bucuria sudoarei neprihănite, ci numai îmbuibarea fără trudă!

— Adevărat, Măria Ta, mâna sorții m'a purtat pe toate drumurile nelegiuirii. Ea, păgâna, mă gonea pe urmele ispitelor, cum își gonește călărețul calul în bătălia crâncenă... Ea-mi lipia de buze cupele plăcerilor, cum își lipește mama sânul ei de buzele pruncului... Din vina ei stau eu aici...

— O, nu, Burlă! Ci din vina ta te găsești acum aici. Și'n pragul morții ți-oi plăti după dreptate pentru toate nelegiuirile tale!

Tâlharul pironi cu privirea lui de suliță ochii voevodului și-i răspunse înțepător:

— Ai plăti, dac'ai putea!

Domnitorul sări ca încolțit de-o năpârcă, mustrându-l:

— Cum, nenorocitule? N'am eu, Marele voevod și Domn a toată țara Moldovei, putere destulă să te pedepsesc cu cea mai crâncenă moarte, pe tine, tâlhar și pângăritor al lăcașurilor sfinte?

— Pentru moarte ai putere, voevode, dar pentru pedeapsă, prea puțină.

— Cum, nebunule, dar moartea nu-i pedeapsă?

— Nu-i destulă, Măria Ta!

— Ciudată căpățină!

— O fi... Dar ea gândește și mărturisește adevărul!

— Cum, adevărul, nebunule? Că moartea

[1] După povestirea lui Dimitrie Cantemir, din: De vita Constantini Cantemiri.

nu-i pedeapsă? Dar, ai tu ceva mai de preț decât viața?

— Am, Măria Ta! Am și iarăși zic, am!

— Ce poți avea, nătângule?

— Sufletul, Măria Ta, Sufletul! Și nu-i putere pământească în stare să mi-l pedepsească! Căci pedeapsa sufletului e dreptul lui Dumnezeu. Și numai a lui Dumnezeu! Și numai pedeapsa Lui e cu adevărat pedeapsă!

Tu, voevoade, judeci după câte știi și osândești după câte-ți sunt dovedite. Dar, câte fărădelegi stau neștiute și câte rămân neosândite! Pe când Atotștiutorul știe și judecă și osândește tot și toate!

Tu, pedepsești cu pedeapsa morții trupești, cu stinge-ea vieții pământene, într'o clipă, într'un ceas, o zi, o lună, ori chiar un an! Pe când El pedepsește cu uciderea sufletului pe toată curgerea veșniciei neapuse!

Tu, mă osândești acum, după dreaptă judecată și mă treci în împărăția morții, fie prin sabie, fie prin funie, fie prin țeapă, fie prin vâlvătaea flacărilor! Și zici că m'ai răsplătit cu străjnicie pentru nelegiuirile mele! Dar pedeapsă-i asta oare?

Eu, lovit-am patruzeci de mănăstiri! Cu aste mâni afurisite prădat-am sfintele odoare, spart-am cinstitele icoane, răpit-am vasele darurilor, sugrumat-am atâtea fețe schimnicești, cum sugrumă copiii puii de vrabie! Și zeci și sute și mii de alte nelegiuiri păgâne și sălbatice îmi apasă sufletul, cum apasă și strivește peatra morii grăunțele de măciniș! Asta-i oglinda sufletului meu! Privește-o bine, Măria Ta, și spune-mi apoi, după priveliștea norului de fărădelegi — dacă mai este pedeapsă pentru mine chinul cel de-un ceas, ori două, dela capătul vieții mele?

Cuvintele căpeteniei de tâlhari îl mișcară pe bătrânul Cantemir-Vodă și rămase uimit. Dar uimiți erau și boierii divanului și călugării mănăstirii și nimenea nu știa ce să-i răspundă. De subt mormanul tăcerii se ridică iar glasul lui:

— Pedeapsa 'ncepe numai la apusul vieții mele pământene. Ea-i pedeapsa lui Dumnezeu. Pedeapsă pe-o veșnicie. Cum ochiul n'a văzut și urechea n'a auzit. Și astă pedeapsă mă 'nfioară! Vor trece ani atâția, câte frunze poartă toți copacii codrilor de subt soare, dar pedeapsa mea nu va trece. S'or duce alți ani, atâția câte's firicelele nisipurilor de prin largurile pustietăților, dar pedeapsa mea nu se va duce. Ci mă va ortăci pe cărarea nesfârșită a veșniciei. Asta-i pedeapsă, Măria Ta!

Aici mai marele tâlharilor se opri. Fața lui friptă de soare păli ca frunza de pobdeal. Genele lui necunoscătoare de lacrimi se împovărară de boabe mari și limpezi ca cele de rouă. Mânile lui neștiutoare de teamă și picioarele lui nebiruite de osteneală prinseră a-i tremura ca ramurile sălciilor în crivăț. Iar din piept îi izbucni ca un torent de munte strigătul durerii.

— Cine mă va mântui, Măria Ta, de pedeapsa lui Dumnezeu? Cine mă va scăpa de viforul mâniei dumnezeești?

Cine?

Plânsul vătavului îndurerat trezi în inimi scânteia milei. Mitropolitul Dositeiu, din dreapta Domnitorului, picură untdelemnul mângâierii peste arsura sufletului său cuprins de chinuri. Iar Vodă îi grăi cu bunătate:

— După legea noastră creștinească tot sufletul are drept la mântuire. Il ai și tu. Iată, îți făgăduiesc tot ajutorul meu domnesc!

— Ce bun și ce milostiv, ești tu, voevoade! Dumnezeul dreptății să-ți fie și Ție milostiv în ceasul judecății! îi răspunse Burla.

— Iți dau dreptul să-ți alegi tu felul morții.

— Mare dar, Măria Ta! Și el îmi ușurează nespus de mult mântuirea sufletului!

— Ce moarte dorești?

— Cam neobișnuită.

— Care?

— Măria Ta, dă poruncă aspră călăului tău să-și găsească un topor neascuțit, cu care mai mult să-mi frângă, decât să-mi taie oasele mânilor, din cot până la degete și oasele picioarelor din ghenunchi pân' la glesne! Să mă ciopârtească fără milă ca pe-un copac prăbușit! Să strângă 'n jurul meu cânii stingheri de prin laturile astea, să-i sature cu carnea trupului meu păcătos!

— Și-apoi?

— Să mă svârlă așa, ciungărit, în praful drumului de țară!

— De ce?

— Cu trupul schilăvit vreau să mă târăsc, ca șarpele în țărână, ca broaștele'n mocirlă, ca viermii peste bolovani, până la Ierusalim! Vreau să-l caut și să-l găsesc acolo pe Dumnezeu și să-i fac căință deplină.

Vodă căzu pe gânduri. Burlă se așternu atunci cu fața la picioarele voevodului și-l ruga în lacrimi fierbinți să-i împlinească rugămintea.

— Vreau să fac căință în umbra dudului slăvit, în care și-a dobândit vameșul Zacheu mântuirea!

Vreau să fac căință în casa lui Simon Leprosul, în care s'au izgonit cele șapte patimi grele din ființa Mariei Magdalena!

Vreau să fac căință pe cremenea Golgotei, unde s'au deschis ușile raiului pentru tâlharul cel îndreptat!

Aceste cuvinte par'că ardeau de lacrimile fierbinți ale căinței. Vodă simțea căldura lor. De-aceea rosti judecata:

— Fie voea ta!

Burlă sărută atunci cu foc încălțămintea voevodului, sări apoi cu bucurie de copil și strigă cu veselie:

— Să vie călăul!...

A. NANU

G. B. ANGIOLETTI

Mănăstiri ortodoxe

Regiune de transit între Galiția și Dunărea de jos, despre Bucovina se vorbi mult în primii ani de răsboiu european, din pricina luptelor dârze ce se dădură aici între armatele rusești și cele austro-ungare; și de atunci rămase în noi impresia unui nesfârșit câmp de bătaie, a unui pământ sortit devastărilor și bivuacurilor, incendiilor și strigătelor de răsboiu; în timp ce aceasta e o țară de pace și de rugăciune, e mistica Umbrie a Românilor.

Aici într'adevăr se găsesc vestitele mănăstiri, limanuri de bunăstare în furtunoasa unduire a raselor ce-și dispută predominarea în Europa răsăriteană.

Izolate în fundul unei văi, depărtate de centrele, locuite, aceste mănăstiri, ce seamănă mult una cu alta, sunt formate din câte o vastă clădire patrată, întărită la colțuri de turnuri înalte ca de fortăreață. In mijlocul curții, bine apărată, se ridică biserica asemeni unei corăbii cu margini înalte și capete rotunzite, întrecută doar de o boltă albă și scundă, ce pare tocmai catargul unei corăbii. Pereții exteriori sunt cu toții afrescați în colori vii și grele.

Am vizitat în tovărășia unor prieteni italieni și a unor români studioși, câteva din aceste mănăstiri, plecând dela Cernăuți, capitala regiunii, și îndreptându-ne spre văile meridionale.

Prima pe care am întâlnit-o a fost mănăstirea *Sucevița*, clădită în 1581 de Voevodul Movilă. Afrescele sunt aici perfect păstrate, și motivele dominante și comune tuturor acestor biserici au un accent mai vădit decât în alte părți. Mai mult decât orice ne-a impresionat reprezentarea Judecății din urmă, afrescată pe peretele unde se deschide ușa de intrare.

Iadul e înfățișat printr'o pâlnie enormă cuprinsă de flacări, înăuntrul căreia diavolii caută să arunce pe cei osândiți, — în vreme ce sus, în înălțime, ieșind dintre norii de aur ai raiului, mâna lui Dumnezeu, vastă ca o navă, adună pe morții cei buni cu grămada, învăluiți încă în vestminte și cufundați încă în dura lor amorțire. Legiuni de îngeri cu trimbițe zboară împrejurul acelei mâni, vestind omenirii ce fuge goală sub ploaia de fulgere ziua mâniei cerești. Lângă gura iadului, alți îngeri smulg diavolilor sufletele celor înviați, care trebuie să-și cântărească într'o balanță păcatele, ca și faptele lor creștinești. In marele vălmășag, diavolii încearcă să fure la cântar, apăsând într'ascuns cu piciorul în talgerul cu viții, dar între timp îngerii erau plecați în căutarea chiar și a celor mai neștiute vrednicii ale protejaților lor, și acuma le pun în formă de cărămizi pe talgerul cu virtuți. De jur împrejur, morții inviază palizi și slăbănogi din morminte, ba chiar și din pântecul animalelor care-i înghițiseră; picioare, brațe, capete întregi cu ochii sticloși ies afară din gâtlejuri de rechini, de lupi, de lei, din acele morminte vii ale omenirii prefăcute în țărână și refăcute în nobile forme în ziua de apoi a lumii.

Acele picturi aveau desigur scopul să insufle mai curând groază decât să îndemne la meditație. Fantazia necunoscuților pictori se îndârji în zugrăvirea scenelor de chin și pedepse, și numai arareori se lăsă ispitită de milă. In jurul celor condamnați fâlfâie obscen niște diavoli ca niște gândaci enormi cu țeastă de mistreț, cu aripi de vampir și cu pântece umflate și păroase și, hohotind, târăsc de barbă și de păr până și împărați, prinți și episcopi în focul cel veșnic. E par'că o voluptate răzbunătoare în a nu cruța pe nimeni, un sadism de grădină, a chinurilor, în a arăta până la ce punct omenirea ar putea să sufere; și chiar și acei puțini ce ajung în raiu, sunt biete larve purtate pe sus de arhangheli severi și fără convingere, tineri enigmatici și înstrăinați de inima oamenilor. Incă odată ne e dat să notăm lipsa de veselie a bisericilor ortodoxe, sensul de pedeapsă ce emană din mai toată arta bizantină; până și Sfintele Fecioare, zugrăvite deasupra ușii dela intrarea acestor biserici, au o expresie dureroasă chiar și când poartă în brațe Copilul; un Copil serios, cu înfățișare de adult, ce are încă depe acum în ochi viziunea Calvarului.

Pe ceilalți pereți ai bisericii sunt afrescate scene inspirate din Biblie, din viețile sfinților sau din evenimente populare și răsboinice. Profeți și episcopi foarte înalți, asemeni unor bătrâni atleți îndurerați, toți cu marea barbă albă curgătoare, toți austeri și mândri, stau pretutindeni deasupra reprezentărilor de mulțimi luptătoare sau rugătoare. Și înăuntrul bisericii pereții sunt afrescați cu minuțiozitate. Motiv dominant în interior e chipul fondatorului mănăstirii, de obiceiu un voevod moldovean, care poartă în mâni modelul bisericii și-l

oferă, urmat de întreaga lui familie extaziată, lui Dumnezeu. Pe un alt perete sunt înfăţişate toate zilele anului, şi pentru fiecare zi e reprezentat un episod semnificativ din viaţa unui sfânt. Oricine îşi poate întreba destinul, căutându-şi scena ce înfăţişează ziua în care e născut, şi îndeobşte auspiciul e de aşa fel, ca să te poţi mândri; vieţile sfinţilor sunt într'adevăr bogate în întâmplări strălucitoare.

Tot la Suceviţa ne izbi în sfârşit şi un amănunt omenesc, printre atâtea fantezii mistice. Intr'o urnă atârnată de un policandru al bisericii se găseşte o şuviţă de păr a blondei domniţe Elisabeta, răpită de turci în timpul unei incursiuni în Moldova şi trimeasă într'un harem. Din harem domniţa nu mai ieşi decât moartă şi prinţul, soţul ei, nu mai află niciodată nimic despre ea; într'o zi numai primi acea şuviţă blondă şi voi s'o păstreze cu pietate în mănăstire, ca zălog al unei iubiri jertfite, vrednic în totul de a fi primit în sfântul lăcaş. Iar acesta e singurul semn de adevărată delicateţă, de milă omenească între scenele de osândă şi de groază.

Mănăstirea Suceviţa

Călugării dela Suceviţa, bărboşi ca şi înaintaşii lor zugrăviţi în biserică, dar mult mai modeşti, ne arătară şi tezaurul mănăstirii. Aur, argint, ştofe preţioase, icoane vechi de tot, o bogăţie imensă pe care ei o păzesc cu extremă simplitate. Intre altele, în această mănăstire se poate admira un mare covor împodobit cu figuri istorice, pe care toate personagiile sunt profilate cu nesfârşite şiraguri de perle mari. Cinzeci de milioane de lei, ne şopti zâmbitor călugărul, ţinând în mână ştofa greoaie; şi acela nu era decât o foarte mică parte din comoara strânsă acolo, într'un colţ de lume neştiut de mulţime.

*

O altă mănăstire, aceea dela *Vatra Moldoviţei*, zidită în 1530 de Petru Rareş, copil din flori al lui Ştefan cel Mare, e îngrijită de călugăriţe. Cu toate că nu e tot aşa de bine păstrată ca Suceviţa, are şi ea multe lucruri de preţ. Păcat că între ele întâlneşti prea adesea oribile litografii moderne, împodobite cu vechi măceşi de hârtie; şi păcat că nimeni încă n'a dat de veste primejdia enormelor crăpături în zid, ce ameninţă cu prăbuşirea clădirii.

Maici, lucrând la covoare

In mănăstire, călugăriţele muncesc ţesând ştofe şi covoare; sunt femei bune, zâmbitoare, credincioase şi foarte smerite. Când era să plecăm, cea mai în vârstă ne conduse urându-ne „să vă ocrotească îngerul păzitor", — şi spunând aşa se înroşi uşor, din pură simplitate. Ele trăiesc singure în valea aceea, departe de lume, neapărate, şi se roagă pentru oamenii ce vin din lumea aceea pe care ele nu o cunosc şi care nu le cunoaşte pe ele. E cea mai desinteresată dintre toate bunătăţile posibile.

•

Ultima mănăstire pe care o văzurăm, aproape întunecată în amurg, fu aceea a Humorului, cunoscută prin acoperişul ei de paie şi înaltele şi repezile-i povârnişuri. In lumina nesigură figurile Judecăţii de apoi apăreau şi mai întunecate şi jalnice, părea că imaginile celor inviaţi capătă rea-

litate în acea sihăstrie a câmpurilor și ne fixează din adâncile orbite ale ochilor, părea că îngerii și profeții au în priviri flacări de mânie. Mulțimile goale, în acea frăgezime echivocă de umbre, purtau cu rușine greutatea cărnii reînviate, iar albeața ca de ouă a umbrelor lor le era par'că primul lor păcat de ispășit; nu arătau nevinovăție decât aureolele de aur palid ale sfinților.

Țăranii cari treceau pe lângă biserică spre casă nu 'ndrăzneau nici măcar să arunce o privire la scenele pictate, ba par'că-și vedeau de drum cu capul plecat, tăcuți, desculți, asemeni celor înviați.

*

Nu va fi ușor să uit aceste mănăstiri înălțate între ceruri și codri, minunat de simple, fără nici o podoabă de prisos. Sărăcie de mijloace și tumult de fantezie au făcut așa fel ca arhitectura să fie neglijată în folosul picturii și s'ar putea spune că pereții din afară ai bisericilor joacă rolul cărților ilustrate, în care orice călător trebuie să citească și să se îngrozească. Când în Europa apuseană Renașterea impusese deja formele ei desăvârșite și elegantul ei scepticism, — aici, către marginile continentului civilizat, înflorea această artă aspră și pasionată, cu acelaș avânt mistic care făcu să'nflorească în Trecentul nostru. Două veacuri de întârziere în istoria culturii, dar întârzierea a îngăduit o continuitate spirituală, care altfel s'ar fi întrerupt prea curând.

Astăzi aceste mănăstiri sunt mai cu seamă lăcașuri de obihnă pentru spiritele obosite, pentru artiștii și studioșii ce au nevoie de liniște, de reculegere. In chiliile simple, călătorul se poate opri și se va simți în largul său, îndepărtat de lume, într'o pace vastă, predispus la anevoioasa tovărășie cu sine însuși. Dar adesea spiritul său trebuie frământat de chipurile întunecate, zugrăvite în juru-i, de contrastele dintre binele și răul sensibilizate în cele mai populare accepțiuni, care sunt și cele mai concrete și mai greu de combătut; și dacă e mai sceptic decât oamenii Renașterii, și surâde și găsește naive, distractive sau grotești acele fantezii, încetul cu încetul trebuie să se simtă obsedat cașicum niște duhuri răufăcătoare, în care se trudește să nu creadă, vin să-și bată joc de el și să-l chinuiască.

Noaptea, dupăce le-a văzut toată ziua, visele lui vor fi populate de diavoli în formă de scorpioni și de lăcuste, de lilieci și paiangeni; și în cele din urmă, drumețul se va pleca sub accentul dureros și răsbunător al unei credințe ce strigă cuvinte de osândă așa de puternice, încât să întreacă orice vorbă smerită, de milă.

Numai că, așa ca pentru acești călugări liniștiți, vor trece ani și ani, și atunci obișnuința va închide spiritul într'o găoace subțire, înlăuntrul căreia nemaivăzând altceva decât o lumină difuză, o lumină odihnitoare, — vei aștepta ca timpul să treacă și în fiecare seară vei mulțumi lui Dumnezeu, că încă o zi s'a sfârșit în pace.

In românește de PIMEN CONSTANTINESCU

PEDAGOGIA JOCULUI

COPIII

Prof. L. Bologa

Ființe mici și dragi, în al căror suflet răutatea omenească n'a apucat să-și arunce sămânța-i păcătoasă, lumina ochilor, grija zilelor, bucuria și nădejdea ostenelelor, sunt totul pentru noi. Naivitatea curiozității lor ne trezește din amețeala combinațiilor profunde și ne sugerează întrebarea: oare nu suntem și noi tot atât de naivi, când ne chinuim să străbatem tainele eternului Univers? Radiațiunile valurilor de bucurie, ce izbucnesc cu spontaneitatea momentului legat de prezent, ne prind și ne duc cu ele departe de stâncile neguroase ale necazurilor zilei; vioiciunea, neastâmpărul, spiritul avid după impresiuni puternice, ne împrumută forțe noi și ne împing, în mod irezistibil, spre munca al cărui rost de multe ori îl tragem la îndoială; și mai presus de toate, ele, sânge din sângele nostru, suflet din sufletul nostru, prelungind încă o viață de om existența celorce le-au dat viață, ne fac să simțim și să înțelegem nemurirea.

Și nu sunt puțini aceia, cari înțeleg greșit acest „totul pentru noi?" Unii cred că aceste ființe trebuie să ajungă cât mai repede egale cu cei mari, alții ar vrea să le păstreze pentru vecinicie rolul de paiațe producătoare de haz. Unii siluesc sufletul copilului nutrindu-l în mod artificial cu hrană pe care nu e în stare să o digereze, alții reprimă evoluția normală silindu-o să se oprească la un punct pe care-l găsesc mai nostim. Primii sunt ambițioșii cari vrând să croiască genii întind materialul psihic pe forme improprii, cei de al doilea sunt naivii, cari cred că rostul copilului e să joace circ întreaga viață. Nu mai amintesc de

Inceput de viață sportivă: In patru brânci

aceia, cari nefiind nici una nici alta, fac din copii însoțitori nedespărțiți la toate ocaziile, potrivite sau nu, numai de dragul de a-i avea aproape, sau de a nu fi singuri.

Și-a dat careva seama de ceeace face ducând copilul la filmele obișnuite, cari nu au nimic comun cu viața lui sufletească? A încercat careva să chibzuiască nepărtinitor asupra influenței pe care o pot avea piesele teatrale, ce redau patimi și acțiuni ale adultului? Conferințele, întrunirile adulților, la cari a fost silit să participe l-au făcut mai înțelegător pentru problemele ce se discutau acolo? A umplea capul copilului cu cunoștințe, pe care mintea lui senzorială nu e capabilă să le înțeleagă, numai din dorința de a-l vedea mai erudit decât alții, a-l sili să memorizeze poezii, cari pentru el nu înseamnă decât o înșiruire de sunete legate între ele în mod mecanic, a pretinde dela el stăruință, raționamente logice, altruism, câtă vreme instabilitatea, egoismul și judecata concretă formează axa vieții lui sufletești înseamnă a-l distruge înainte de vreme. A fi „totul pentru noi“ nu înseamnă a fi egal cu noi și nici măcar un actor de comedii pentru orice ocazie.

Viața sufletească a copilului cu felul ei specific de a acționa prin jocuri bazate în mare parte pe imitație, cu mentalitatea ei, curioasă pentru noi, cu simțemintele legate mai mult de trebuințele organice instinctive decât de concepții sociale-morale, este o viață deosebită de-a noastră. Este deosebită, pentrucă rostul ei este cu totul altul. Un copil e copil nu pentrucă funcțiunile lui mintale nu sunt desvoltate ca ale adultului sau pentrucă nu are experiența părinților, ci pentruca să-și câștige experiența, să se pregătească pentru a deveni mare. E o trebuință instinctivă această pregătire, tot așa de puternică cum e trebuința hranei. Două instrumente i-a hărăzit natura pe care copilul le folosește în acest scop: jocul și imitația.

Jocul este un exercițiu de pregătire pentru viața serioasă. Pisicuții se joacă cu motoceii legați de sfoară câștigându-și deprinderea de a încolți șoricelul ce-i răsare înainte fricos, iezii se bat cap în cap pentruca mai târziu să poată lovi serios, băiatul imită pe tatăl său în ale meseriei, fetița pe mamă-sa în ale gospodăriei. Instinctele moștenite pe cari vietățile le vor folosi în viața adultă nu sunt desvoltate în măsură de a-și putea îndeplini menirea din primul moment. Ele trebuesc exercitate pentru a se perfecționa. Și cu cât timpul de pregătire e mai lung cu atât gradul de perfecțiune va fi mai superior.

Jocul mai are și rolul de eliminare a pornirilor primitive, transmise prin ereditate, precum și unul de compensație, prin faptul că dă posibilitate individului să trăiască momente, pe plan ludic, pe cari seriozitatea vieții reale nu i le pune la dispoziție. N'avem decât să ne gândim la varietatea jocurilor copilăriei. Cei mici umblă după jocuri prin intermediul cărora se excită mai puternic organele lor de simț. Copilul fixează lumina soarelui și a focului găsind o plăcere în a le privi pânăce îi iau vederea; bate toba, suflă trâmbița primită ca dar dela Moș Crăciun, simțindu-se plăcut atins cu cât sunetele sau sgomotele sunt mai stridente; ia tot ce află în gură ca să-i știricească gustul; prinde orice în mână pentruca să-i afle forma și calitatea tactilă. Dar ce sunt alergările, săriturile, neastâmpărul sub orice formă, decât jocuri prin care se desvoltă și se încheagă coordonarea mișcărilor. Urmăriți copiii în jocurile lor și veți constata cu surprindere, că nici cel mai complicat sistem de gimnastică nu e în stare să pună atâtea fibre mușchiulare și nervoase în mișcare, să agerească atâtea simțuri, să lase frâu liber atâtor mici invențiuni cum pot ele. Ocazii își găsește copilul, unde nici nu îți dai cu socoteala. Cu câtă plăcere fuge după fulgii de zăpadă, cărora imaginația lui fantastică le-a dat viață și li-a insuflat intenții? Sania nărăvașe, care în zborul ei de pe culmea unui delușor l-a aruncat în șanțul acoperit cu nea l-a dat doar posibilitatea să se resfețe în așternutul ei moale. Dar jocul îi desvoaltă și viața sufletească. Combinațiile jocurilor lui, în parte simple imitații, dau nu numai dovada puterii de observare, ci ageresc și inteligența, întăresc memoria și îmbogățesc fantazia. Afectivitatea destul de redusă în formele ei de manifestare, se exercitează și ea. Cu câtă teamă stă ascuns după vreun tufiș, în jocul de-a mijoarca, oprindu-și respirația, pentruca să nu fie descoperit,

Şi ce val de bucurie îl năpădeşte, când în chiotele tuturora îi reuşeşte să-şi înşele adversarul. Sunt emoţii pe cari i le dă jocul.

Imitaţia al doilea factor important în desvoltarea psiho-fizică a copilului, este unealta diriguitoare în alegerea modelelor transpuse în joc. Copilul imitează ceeace i se pare deosebit, superior lui. In această tendinţă de a se potrivi modelelor rezidă însăşi nizuinţa spre perfecţionare. In imitaţia lui îl interesează ceeace satisface necesităţile virtuale ale desvoltării lui şi nu atât actul de imitat cât persoana care săvârşeşte actul. Băiatul face pe gospodarul, fetiţa pe mama, pentrucă şi unul şi altul îşi socotesc părinţii ca pe fiinţele cele mai perfecte posibile.

Un aport important în această activitate imitativ-ludică a copilului aduce fantazia. Cu ajutorul ei copilul îşi creiază lumea iluziilor în care se complace. In epoca fantaziei ireale care coincide aproximativ cu prima copilărie, el crede în realitatea creaţiilor sale; în epoca fantaziei reale, corespunzătoare celei de a doua copilării, deşi ştie să delimiteze lumea reală de cea fantastică, îi place să se joace în aceasta din urmă. Fantasmagoriile sale sunt o necesitate a psihicului cu ajutorul cărora îşi lărgeşte orizontul îmbrăţişând un vast domeniu de date ale experienţei sale incomplecte. Cauzalitatea şi legătura fenomenelor între ele o stabileşte cu ajutorul fantaziei, până când spiritul logic îşi va face apariţia în toată complexitatea lui raţională. Creaţiile acestea îi produc şi bucurii, cum nici alt mijloc nu e în stare să i le provoace. Impiedecarea desvoltării ei provoacă conflicte sufleteşti nebănuite cu repercursiuni pentru întreaga viaţă.

Omul n'a fost în stare să schimbe niciodată legile naturii, întroducând altele nouă. In lunga lui strădanie de mii de ani, n'a făcut altceva decât să stricească aceste legi şi să le aservească trebuinţelor sale. In domeniul educaţiei perfecţiunea la care a reuşit să se ridice se bazează pe exerciţiul predispoziţiilor bune transmise dela înaintaşi prin legile eredităţii, care s'au desvoltat în dauna celor rele fără însă să le nimicească. De aceea o creştere bună nu se va face decât prin respectul legilor fixate de structura psiho-fizică a organismului copilului. Rolul nostru e de a prinde aceste legi în manifestările ei dela caz la caz şi a încuraja, prin joc şi imitaţie, exercitarea acelora, cari sunt în conformitate cu principiul perfecţiunii umane.

Altruismul, spiritul de jertfă, nevoia de creaţie, cari caracterizează spiritul adultului în opoziţie cu egocentrismul sau mai precis egoismul copilului, nu cer aservire, ci educaţia lui. In acest sens „a fi totul pentru noi" înseamnă a ne bucura de felul lui de a fi, a ne încălzi la focul vigurozităţii sale, a ne revedea pe noi înşine în lumina amintirilor, cu toate dorinţele nevinovate, cu toate caraghioslâcurile serioase prin cari am trecut, cu toate planurile mărețe, cari s'au prefăcut în fire de colb, momente pe cari răutatea zilei nu vrea să ni le mai dăruiască.

L. BOLOGA

NOTE DE DRUM

SPRE SOARELE DELA ASSUAN

— 1929 —

CAIRO — PIRAMIDELE

Piramidele aveau să fie un ceas solar permanent, un calendar şi un birou de măsuri şi greutăţi indigene. Lucrătura piramidei lui Cheops este extrem de fină, dar nu găsim nici o urmă de inscripţii funerare, aşa cum se găsesc în toate mormintele faraonilor din Memfis şi Theba. Măsura care s'a folosit pentru luarea dimensiunilor marei piramide este exact a zecea milioana parte din raza polară a pământului. Aceasta este o unitate liniară exactă, deoarece din toate dimensiunile globului raza polară este singura care n'a variat în decursul miilor de ani. Vârful piramidei lui Cheops corespunde exact meridianului 30 de latitudine nordică.

Câţiva arabi ne aşteaptă să ne conducă în interiorul piramidei. Intrarea se face prin partea de nord. Urcăm mai întâi mai mulţi metri pe blocuri enorme de piatră cubică de calcar, roasă de picioarele atâtor călători, prin care s'a făcut cărare şi trepte în stânci şi ajungem la intrarea care are forma unei porţi boltite sus în unghiu gotic. Am luat de conducător pe un bătrân arab care se bucură mult că azi Allah i-a dat noroc să câştige câţiva piaştri dela noi. E atât de sărac, încât abia are o lumânare mică de tot, cu care vrea să ne lumineze calea în piramidă, încât mi-e teamă că lumânarea se va termina chiar în mijlocul piramidei. Dar el e iute şi ne îndeamnă să mergem repede în urma lui. Intrăm în piramidă şi înaintăm în interiorul ei, făcându-mi impresia că am intrat în peştera Ialomicioarei, cu deosebire că în piramidă e grozav de cald. Cred că am ajuns la mijlocul bazei piramidei când drumul nostru nu mai merge înainte, ci începe a urca. Bătrânul arab înainte, cu lumânarea în palmă, se grăbeşte,

eu după el repede, ţinând de mână pe cel care vine după mine — o femee — ca să nu ne rătăcim. Deodată urcuşul ne prezintă ceva îngrozitor: un coridor lung, întunecos, pe care avem să-l urcăm în pantă de 60 de grade. Panta e grozavă, iar treptele nu sunt altceva decât o făşie lungă de fier neted brăzdată de câte un lemn care serveşte drept treaptă. La stânga şi dreapta noastră avem balustrade de fier de care ne sprijinim, ajutându-ne să urcăm, altfel n'am putea înainta. Fără acest ajutor, urcarea sus la cavoul din interiorul piramidei ar fi imposibilă. Bătrânul arab desculţ urcă mai uşor şi mai repede decât noi încălţaţi şi nu ştie să se înţeleagă cu noi decât printr'o singură vorbă pe care o rosteşte la fiecare pas: „attendez madame! attendez madame!". Cei slabi de putere şi de inimă dintre călători s'au obosit, căldura din interiorul piramidei i-a moleşit iar trupurile asudă ca într'o bae de abur uscat. Unii ar vrea să se întoarcă înapoi, renunţând de a vedea mormântul lui Cheops, fiindcă urcarea este foarte grea, dar nu se mai pot înapoia pe întuneric şi fără călăuză. Urcăm obosiţi şi transpiraţi par'că ar fi o zi de Iulie şi am urca pe Valea Cerbului din Bucegi. La dreapta noastră avem o prăpastie mare întunecoasă. Cavoul faraonului se află aproape de vârful piramidei, astfel încât scara noastră cred că are vre-o sută de metri lungime. In drumul nostru la deal ne întâlnim cu alţi călători cari se coboară dela mormânt.

În fine, transpiraţi, ajungem în camera mortuară a faraonului, care are dimensiunea unei camere de locuit. Ajunşi acolo, arabul face o mişcare greşită şi-i cade lumânarea din mână stingându-i-se. Avem un moment de groază simţindu-ne în întuneric, în acest haos necunoscut. Avem însă norocul de a vedea printre blocurile de piatră, mici deschizături în afara piramidei: sunt găuri pentru aerisirea piramidei făcute în zid la edificarea ei. Dupăce se aprinde luminarea, vedem bine camera mortuară care nu prezintă nimic deosebit, ci are în mijlocul ei cavoul faraonului, cavou de piatră de granit, adânc, gol, cu hârtii şi resturi de chibrite în el. Coperişul cavoului nu mai există, iar mumia faraonului mi se pare că e la muzeu.

Înapoerea a fost mai uşoară în jos. Uneori, drumul nostru în piramidă era întretăiat de alte deschizături-coridoare cari duceau în altă parte a piramidei. Bătrânul arab cu „attendez madame!" s'a bucurat nespus de mult că lumânarea i-a ţinut exact până am eşit noi din piramidă, astfel că ne-a putut lumina toată calea. Toţi am respirat uşuraţi şi fericiţi ajungând afară, la lumina soarelui.

Ne-a mai rămas însă câtva timp până seara, aşa că eu mă hotăresc să urc piramida şi pe din afară până în vârf, lucru nespus de obositor acum, dupăce am mai urcat-o odată prin interior. Am pornit însă singur; ceialalţi prieteni mă aşteaptă jos la poalele piramidei, ei renunţând de a mai urca. Arabii se grăbesc să mă servească, eu însă le mulţumesc şi mă dispensez de serviciile lor. Cei mai mulţi călători urcă piramida cu ajutorul călăuzelor arabe cari le dau mâna şi îi ajută să se urce de pe o piatră pe alta. Eu însă care locuesc în Carpaţi şi am urcat aceşti munţi, n'am avut nevoe de Arabi şi m'am ajutat singur, prinzându-mă cu mâinile de blocurile de piatră şi urcându-mă în genunchi, unde trebuia. Zeci de persoane se văd urcând pe acest munte artificial; unii au ajuns în vârf, alţii sunt aproape să ajungă, alţii sunt în urma mea, pe alţii îi ajung în drumul meu şi le trec înainte. După un timp de căţărare, oboseala m'a învins, inima îmi bătea în piept cu putere par'că ea voia să ajungă în vârful piramidei înaintea mea, iar sudoarea îmi curgea pe frunte şi pe obraji ca în timpul când eram în faţa doctoratelor. Şi-am şezut atunci pe blocurile de piatră odihnindu-mă, respirând adânc şi privind înapoi şi în jos pe unde urcasem. Vedeam jos la poalele piramidei persoane microscopice; vedeam înainte Nilul, iar dincolo de Nil oraşul Cairo; dincolo de Cairo, oaza cu orăşelul Heluan şi dealurile

Egipet: Sfinxul

de pământ și nisip auriu. Vedeam departe, fiindcă eram sus pe piramidă la vre-o sută de metri și mai aveam să urc încă vre-o patruzeci. Odihnit și cu puteri nouă, am pornit mai departe în sus, sprijinindu-mă bine pentruca nu cumva un pas greșit să mă răstoarne peste blocurile de piatră și din piatră'n piatră să mă rostogolesc în jos în adâncimea care te amețește numai când privești piramida în jos. Încă câțiva pași și sunt în vârf. Triumf! Ce mândru și odihnit mă simțeam văzându-mă în sfârșit ajuns în vârful acestui munte de piatră înalt de 140 metri! Vârful piramidei însă nu este ascuțit, ci un platou de 10 metri patrați, pe care te plimbi ca în casă. Un semn de lemn cu trei picioare marchează înălțimea piramidei. Într'un colț al platoului de pe vârful piramidei, un arab și-a improvizat o cafenea și servește cafea neagră călătorilor obosiți. În adevăr, după o urcare atât de grea, nimic nu-ți dă putere mai multă decât o cafea neagră, cafea la care eu am renunțat, fiindcă mâinile arabului erau și ele negre de nespălate.

Din vârful piramidei lui Cheops vezi și celelalte două piramide mari de lângă ea: a lui Chefren și a lui Menke, piramide pe cari nu le poți urca și sfinxul care se află mai jos în vale, privind cu fața spre Nil și cu spatele spre piramida lui Chefren. Toate trei piramidele la început erau acoperite cu blocuri netede de piatră bine îmbinate, așa că nu se puteau urca. În decursul miilor de ani însă aceste lespezi cari și ele erau grozave, s'au curățat și au căzut, astfel că au rămas pietrile așa cum se văd azi, pe cari poți călca uneori ca pe niște trepte; aceasta însă numai la piramida lui Cheops, pe când celelalte două își păstrează și azi lespezile netede. cari se disting bine, în special în vârful piramidei lui Chefren.

Coborîrea de pe piramidă se face mai repede și mai ușor, însă trebue să fi mai atent, fiindcă avântul pe care ți-l dă mersul în jos, poate să-ți fie fatal și te poți prăbuși în jos, așa cum a pățit mai lunile trecute un englez care a călcat greșit și s'a rostogolit mort până la poalele piramidei. Un pardesiu, o haină lungă sau o rochie pe care o calci cu piciorul sau care se acață de stânci, îți poate aduce moartea. De aceea femeile cari se încumetă să urce piramida, prevăzătoare și cuminți, se îmbracă în pantaloni și urcă astfel, fiindcă rochia le-ar împedeca prin lungimea sau strâmtețea ei. Am coborît cu bine, cu toate că aveam pe mine un pardesiu lung și am ajuns la poalele piramidei, așteptat de tovarăși.

Vizitarea celorlalte piramide și în special vizitarea Sfinxului am lăsat-o pentru ziua de mâine fiindcă începuse a se însera. Când am trecut pe lângă Mena House, terasa era goală complect; tenis nu mai juca nimeni; arabii moțăiau lângă cămilele lor înșăuate frumos. Ne-am urcat în tramvai și într'o jumătate de oră am ajuns în orașul luminat feeric de miile de becuri electrice.

Dimineața am plecat să vedem piramidele din Sakkara, mormintele faraonilor și Memfis. Drumul nostru duce dincolo de Nil în partea stângă a lui și mașina zboară pe drumul prăfuit, de-alungul unui mare canal de irigație. Imprejur palmieri, banani și verdeață. Tăem linia ferată care duce spre sudul Egiptului, unde în așteptarea ridicării barierei care ne oprește, fotografiem copii negri de cari se minunează de noi și ne îndeamnă să cumpărăm trestie de zahăr. Ajungem în satul Badrașen, trecem prin el și harta ne spune că suntem în Memfis, dar nu vedem nimic, ne aflăm în mijlocul unei păduri de palmieri. Unde e vestitul oraș Memfis? Și totuși, aici în mijlocul pădurii ne aflăm în orașul Memfis, cea dintâi capitală a Egiptului. Mai încolo ne convingem despre asta, când mașina oprește în drum, iar la câțiva pași în marginea drumului vedem în pădure răsturnată statuia faraonului Ramses II, lângă care o tablă de lemn spune în englezește că este „monument istoric, atingerea oprită". Este o statue de dimensiuni colosale, astfel încât o persoană poate ședea comod în urechea faraonului. Fața lui Ramses zimbește. Cu toată oprelișțea inscripției, noi ședem comozi pe faraon și ne fotografiem. Mai încolo, la câțiva pași în mijlocul unei bălți, ridicat deasupra ei pe niște blocuri de piatră stă un sfinx de alabastru, de toată frumsețea. Imprejur oi și măgari de ai locuitorilor din Badrașen pasc în liniște. Locuitorii aleargă la noi să ne vândă cărăbuși („scarabei"), statui mici, pe zeul Isis sau Osiris, toate „veritabile antice", iar gloata de copii aleargă după noi cu mâinile întinse cerând: „bacșiș, bacșiș!" Statuia lui Ramses II răsturnată și sfinxul de alabastru din mijlocul pădurii sunt Memfisul de azi. Atât a mai rămas din el, încolo nimic decât pădurea. Statuia și sfinxul au fost lăsate aci, nu au fost duse la Cairo în muzeu, pentruca să mai rămâie un semn că acolo a fost odinioară vestitul Memfis. fondat de Menes, oraș care avea peste 700 mii de locuitori.

Mașina ne duce mai departe și în curând ieșim din pădure și urcând încet ajungem în marginea deșertului cu nisipul galben, auriu, unde găsim alte piramide, cele din Sakkara, iar mai încolo, acoperite de nisip, mormintele faraonilor cari locuiau în Memfis. Spre deosebire de cele trei piramide din Gizeh, aceste piramide sunt mai mici, nu li s'a descoperit încă vre-o intrare, iar cea mai mare se deosebește de toate celelalte piramide prin arhitectura ei: nu e o singură linie de jos până sus, ci după câțiva zeci de metri, piramida se tae, pentru a se continua în sus în alta mai mică și astfel merge în patru rânduri până

la vârf. Nu vizitează nimeni piramidele, ci le privește de departe. Dela piramide înainte se continuă pustiul, pierzându-se la orizont. Mai încolo trecem pe lângă o casă de scânduri și ne întrebăm unde mergem pe jos și ce căutăm prin marea asta de nisip? După puțin timp însă vedem deschizându-se o gaură în nisip și atunci înțelegem că ne aflăm în necropola Memfisului, iar gaura din nisip și ghidul ne invită să intrăm în mormintele faraonilor. In adevăr, aici sub nisipul de aur cald, intrăm în adevărate palate subterane, largi, cu intrări de piatră cioplită și căptușite cu blocuri enorme. Dela intrare, mormântul în formă de canal patrat, coboară în jos vre-o zece metri. Toți pereții sunt gravați cu hieroglife cari povestesc istoria vieții celui îngropat. Dupăce a scoborât cei vre-o 10 metri, mormântul se bifurcă spre stânga și dreapta și înainte în linie dreaptă, fără să mai coboare. Arabul care ne conduce, aprinde magneziu pentru a ne arăta lungimea și măreția mormântului. Astfel mormântul se lungește în pământ zeci și sute de metri, ba sunt morminte cari au lungime de un chilometru!

La înapoiere, în marginea pustiului vizităm ruinele unei biserici bizantine: biserica Sfântului Eremia. Aici în apropierea mormintelor faraonilor, această biserică creștină împărtește crucea sfântă cu cărăbușul sfânt pe cari acum le apără și păzesc deopotrivă arabii lui Mahomed cari nu sunt nici creștini, nici faraoni.

Inapoi cu mașina pe malul stâng al Nilului după un drum de $^3/_4$ oră ajungem în Gizeh, la piramidele cele mari, pentruca să vizităm Sfinxul cel mare pe care nu l-am putut vedea eri.

Sfinxul vestit pe care-l știe toată lumea a fost făcut de faraonul Kefren, acela care a zidit piramida a doua, de aceea și sfinxul este așezat în dreptul acestei piramide la o distanță de vre-o 200 metri de ea, cu fața privind spre Nil, adică spre răsărit. Sfinxul are dimensiuni enorme: 57 m. lungime; 20 m. înălțime; fața între obraji: 5 m.; o ureche $1,^{37}$ m.; gura $2,^{32}$ m.

Până anul trecut sfinxul era acoperit de nisip până la piept și fotografiile îi arătau abia capul eșit afară, iar împrejurul lui plaje de nisip pe care umblau arabii cu cămilele în dragă voe. Anul acesta însă, statul egiptean (arabii) au desgropat din nisip și restul corpului, l-au desvelit până la baza lui, așa că sfinxul azi se vede întreg, cum stă culcat pe picioarele dinapoi, iar cu picioarele dinainte întinse. Unghia unui deget dela picioarele dinainte este mai groasă decât un stat de om. O parte a sfinxului este dintr'o singură bucată, alte părți sunt făcute din cărămizi arse și din bucăți de piatră. Intreg sfinxul este bine păstrat, afară de nas pe care i l-au împușcat soldații lui Napoleon I. Imediat în apropierea sfinxului ne coborâm în „Templul Sfinxului" desgropat din nisip abia vara trecută. Cât s'a descoperit pân'acum e o frumsețe de templu. Spre deosebire de piatra din piramide, din mormintele faraonilor din Sakkara și Theba, Templul Sfinxului e zidit numai din piatră de granit roșu, adus tocmai dela Assuan, va să zică dela o distanță de 1000 km. E un templu simplu în granit tăiat fără nici o sculptură, ale cărui pietri au uneori o dimensiune de șapte metri lungime și șapte metri lățime și grosime, iar la colțuri e aceeaș piatră tăiată în unghiu de 90^0, așa că un singur bloc de granit formează doi pereți. Arabul ne conduce și ne arată templul de sub pământ, aprinzând fâșii de magneziu, pentruca vederea să fie și mai feerică aici în templul de sub pământ și „bacșișul" să fie și mai mare. Desgroparea încă nu e terminată și acum sute de lucrători, sub conducerea unui specialist cu fes în cap, transportă pietrișul și nisipul din apropiere în vagonete până la o distanță de 200—300 m. departe de sfinx.

La intoarcere spre Cairo, mașina ne-a lăsat în grădina zoologică pe care am vizitat-o până seara, admirând frumsețea și raritatea animalelor de tot soiul.

(Va urma) Dr. EUGEN DOBROTĂ

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

C. Gane — TRECUTE VIEȚI DE DOAMNE ȘI DOMNIȚE — vol I ed. II. Editura ziarului „Universul", București, 1933, pagini: 572; Lei 200.

O carte bună este un prieten bun. Una ca cea de care vorbim, e o adevărată comoară. Dl C. Gane, un excepțional talent de povestitor cu graiul muiat în colbăitele cronici ale neamului, ne dă, în cartea aceasta, o minunată frescă a vieții soțiilor și odraslelor domnești din Moldova și Valachia, a căror gingașe amintire stârnește necentenit admirația noastră. Și ne-o dă cu o măestrie ce încălzește și transpune sigur și odihnitor sufletul cititorului în tainele celor trecute vremi, pe vatra cărora — mă'ntreb — cum oare vremurile noi au putut face să răsară atâta ușurătate'n moravuri și'n ținută?... Cetind'o, cu fiecare învârtitură de foaie am simțit desprinzându-se din figuri uitate, portrete vii, ornate de podoabele unor virtuți pe

cari Domnițele noastre le-au avut alături de mistuitoare pasiuni, cumplite căderi, disgrații și sguduitoare tragedii. Viețile pe cari Dl C. Gane le închează din cetanii de letopiseți, nu uităm, au sugerat adeseori literaților noștri subiecte de reușite și mult gustate creații. E destul să amintim, pentru una din ele, Domnița Ruxanda a lui Vasile Lupu, nuvela lui Nicu Gane și romanul lui M. Sadoveanu „Nunta Domniței Ruxanda".

Să căutăm să determinăm mai deaproape caracterul acestei cărți, cred că nu-i necesar. Poate fi istorie, luând în considerare silința cu care autorul caută să armonizeze povestirea la împrejurări și date. Poate fi o carte de vieți romanțate, cu cari ne-a obicinuit din cele multe și bune, *Napoleon* al lui Emil Ludwig (în traducerea românească a lui Em. Cerbu). Dl N. Iorga îi zice, o carte de „literatură bună". Autorul: „o vastă indiscreție" (pag. 293). Noi am zice, o carte, un produs al solului nostru românesc, o epopee a uneia din marile taine ale istoriei noastre, care merită să fie cunoscută, citită și răspândită. Primul volum, care merge până la vremea lui Dimitrie Cantemir, se bucură de-o scurtă și elogioasă prefață a Dlui Profesor N. Iorga, care geme de vigoare. Și de un premiu cu care a distins-o Academia Română.

Se apropie sărbătorile Crăciunului. Aveți pe cineva drag căruia-i sunteți obligat cu un dar frumos și folositor? Puneți-i în mână, cu toată încrederea, cartea aceasta. Băiat sau fată, tânăr sau bătrân — nu importă! Cartea asta-i bună pentru oricine.

GRIG. T. MARCU

Bucur Țincu: REVOLUȚIA SPIRITULUI ROMÂNESC, în Pagini literare, Nr. 3—4 1934, Turda.

Nu am putut trece pe lângă acest esseu, datorit publicistului rășinărean B. Țincu, fără a-i sesiza în câteva rânduri cuprinsul interesant și de necontestată valoare. E vorba de o scurtă dar prețioasă contribuție la clarificarea drumului pe care să apuce spiritul românesc.

Ce face și încotro merge generația tînără a României? Dibuim în haos și nesiguranță. „Organicul este înlocuit cu mecanicul, conținutul cu forma pură. Calitatea cu cantitatea". Cei tineri, amăgiți de formule vagi, streine, nu mai sunt legați prin spirit de națiune și de valorile ei.

Spiritualitatea românească e înlocuită cu cea streină. Fenomenul este vechiu de altfel. Atât cei tineri, cât și cei bătrâni, „după ce au studiat într'o țară streină se întorc acasă misionari ai culturii pe care au cunoscut-o", încât desorientarea de azi este efectul unor erori și erezii, cari se practică de multă vreme la noi.

Blazarea și scepticismul generației de azi e tot de origine streină. E datorită fenomenului pe care dl Țincu îl numește atât de potrivit „bovarism", după numele eroinei lui G. Flaubert care și-a plătit cu viața reveriile ei. Fără să aibă un puternic sentiment de aderență cu pământul țării, tineretul s'a lăsat sedus de iluzii bovariene, de modeluri și stiluri, influențe și visuri internaționale, cari nu au nimic comun cu națiunea, singura depozitară de energie inepuisabilă și povățuitoare sigură în viața spirituală pe care și-a concretizat-o în așezămintele ei morale și culturale. „Desolidarizarea cu totul de național și de spiritul lui, este cauza incertitudinii spirituale a tinerei generații intelectuale".

Acest lucru se resimte în toată ideologia noastră. Inainte de toate în poezie. Poezia dinainte de răsboiu, a lui Alexandri, Eminescu, Coșbuc, Iosif, Goga,... se regăsește în sufletul poporului și e cântată la oraș și la țară. In schimb poezia de după răsboiu e formată sub influența decadentismului străin, fapt care o înstreinează de patrie. „Dați unui țăran în mână un volum din poeții noștri clasici și-l va citi cu cea mai vie plăcere, fiindcă e simțirea, e versul și limba lui. Dați-i însă o poezie modernă și nu va înțelege absolut nimic, nu fiindcă este ignorant, ci fiindcă poezia este fără sens pentru el, cum este pentru toată lumea". Nu se poate o observație mai judicioasă.

Tot așa e aproape toată literatura postabelică. Tinerii scriitori nu se încadrează în națiune, în conștiința și idealurile ei, ci se izolează în individualism și iraționalism. Cazuri interesante prezintă scriitorii Mircea Eliade, rând pe rând creștin, papinian, indian...

Acelaș lucru — imitația — s'a făcut mai ales în politică. Și pe această cale „personalității noastre de popor de plugari, cu o spiritualitate creștină de echilibru și seninătate, cu o țară unită de curând, care avea nevoie să trăiască prin ea și cât mai puțin prin alții, s'a încercat să i se substitue o personalitate falsă, formată din idei și probleme cari nu aveau nici un sens pentru noi: ce se scrie și se vorbește în mediul nostru intelectual este un joc de idei streine fără nici o aderență cu țara. Tot ce-i la modă în Europa, în poezie, filosofie sau politică este socotit bun și pentru noi"... Se uită că apusul de azi e consecința organică a trecutului său și că de fapt în creațiile lui de azi e decadent, tocmai din cauza spiritului său „relativist, ametafizic și ireligios".

Intelectualii noștri stau izolați, nu mai reprezintă pe nime. Formele din apus nu ni se potrivesc; fondul nostru spiritual e părăsit; fondul culturii apusene nu poate fi transplantat la noi — căci „fondul unei culturi nu se poate împrumuta".

Ce-i dar de făcut? Generația tînără să se încadreze în disciplina de fier a naționalismului

Atunci se va risipi „atmosfera de anarhie, disperare și negație, care nu este produsă de condițiile noastre de viață națională, ci de influențe streine“; atunci vom scăpa de ereziile în cari am trăit până acum, și ne vom integra definitiv în spiritualismul nostru specific.

Am reprodus aci vederile clare și observările veridice ale d-lui B. Țincu, pentru a se difuza în cercuri cât mai largi și pentru a servi la cât mai mulți tineri de intelectuali dreptar de lumină și fir conducător prin labirintul ideologiilor moderne.

IL. F. FELEA

In biblioteca „Chronos“, editată de ziarul „Sibiul“, a apărut o succintă INTRODUCERE ÎN ESTETICĂ de dl *Ionel Neamtzu,* autorul romanului „Farmecul gotic“. Broșurica atacă probleme dintre cele mai dificile ale esteticei (v. comicul), și trebue să recunoaștem, că'n spațiul redus de 16 pagini autorul reușește în mod onorabil să inițieze pe amatori în unele metode și curente ale acestei științe, care se află totuși abia la începuturile ei. Dintre cele trei capitole ale broșurei: 1. Sistemele estetice, 2. Sentimentul estetic și geneza artei și 3. Breviar estetic după Charles Lalo, avem impresia că primul este cel mai personal și mai clar expus.

In legătură cu studiul *Dlui Al. Dima :* ISVORUL FOLKLORIC AL POEZIEI RELIGIOASE A LUI ION PILLAT, publicat în „Gând românesc“ Nr. 9—10, 1934 și apărut recent într'un elegant extras, trebue să relevăm un interesant punct de vedere, care poate să ne ajute la înțelegerea poeților. Anume dl Al. Dima cu multă perspicacitate, înainte de-a analiza motivele folklorice ale poeziei dlui Pillat, stărue asupra forțatei tendințe a unor critici de-a căuta neapărat influențări străine la liricii contimporani, când poate ar fi mult mai util și pentru cetitori și pentru poeți să se studieze laturea băștinașe. Mai ales în ce privește opera poetică a dlui Pillat, cu caracterele ei *clasice*, analiza motivelor autohtone servește nu numai la luminarea și pătrunderea acestei admirabile poezii, dar — cum arată foarte just dl Dima — ea poate folosi, dată fiind bogata experiență artistică a dlui Pillat, acumulată în cursul unui sfert de veac, și ca îndreptar pentru poeții noștri tineri, atât de bizari uneori și în afară de orice legătură cu tradiția și viața românească.

CANTECUL LEBEDEI este titlul unui volumaș de nuvele și schițe, publicat la Cluj de *dl Ion Munteanu.* Ele au apărut în diferite reviste și periodice (Societatea de mâine, Cosinzeana, Univ. lit. etc.) și au fost scrise între anii 1921 și 1933. Chiar nepreveniți de autor, stângăcia clasicizantă și digresivă a unora dintre *așa zisele* nuvele și schițe față de maturitatea expunerii din altele, ne-ar fi făcut să bănuim o discontinuitate în creație. Cum am accentuat, subtitlul de *nuvele* și *schițe* este impropriu pentru aceste compuneri, care sunt mai curând niște *apologuri,* anecdote, sau așaceva; unele mai spirituale, altele mai mălăiețe. Printre cele bune cităm: Canibalii, Corbi albi, Plângerea lui Ali, Spartacus, Diamantul lui Falco, Povestea regilor. Dacă ele sunt scrise — cum ne flatăm să credem — în ultimul timp, ar indica o evoluție în talentul scriitorului și d-sa n'ar fi îndrituit să-și intituleze colecția, adevărat după prima schiță, totuși cu o cochetărie simbolică : *Cântecul lebedei.* Ceeace însă este direct revoltător în aceste apologuri de-un umanitarism cam învechit, dar foarte potrivit pentru tinerele generații, care desigur se pot mai ușor amuza cu ele, sunt multele și scârbavnicele greșeli de tipar și de ortografie, încât cumpănind meritele de fond cu scăderile de formă, nu știi să recomanzi sau nu cartea junilor lectori.

p. d.

Nichifor Crainic

CE S'A ÎNTÂMPLAT ÎN LUNA TRECUTĂ

La noi

RELIGIUNE ȘI RASĂ. „Frăția Ortodoxă Română“ și-a început activitatea la Sibiu prin conferința dlui Nichifor Crainic despre „Religiune și rasă“. In fața unei săli arhipline — prezentat publicului de dl director I. Sandu, — distinsul profesor universitar și publicist a tratat una din cele mai actuale și importante probleme, așa cum se pune azi în Germania. Iată în rezumat cele spuse de dl Nichifor Crainic:

Suntem sinceri și convinși admiratori ai marilor prefaceri germane realizate de Hitler în al 3-lea Reich: purificarea elementului etnic pe cale pacinică — fără vărsări de sânge — și salvarea Europei de primejdia marxistă. Dar această admirație și recunoștință a noastră, ca europeni, nu ne împiedecă să semnalăm și aberațiile la cari a dus

teoria rasistă în ceeace priveşte raportul dintre religie şi rasă. Ce este rasismul? Fără a-i da o definiţie precisă spunem că teoria rasismului constă în afirmarea inegalităţii raselor; credinţa în supremaţia unei rase asupra celorlalte. Rasismul începe în sec. XIX cu contele de Gobineau şi e reprezentat în Germania de azi prin dl A. Rosenberg, încredinţat de Hitler să făurească o nouă religie pentru Germania cea nouă, o filosofie religioasă bazată pe rasism, care să se potrivească firii şi necesităţilor de azi ale poporului german.

Aproape toţi rasiştii — vechi şi noi — susţin ideia comună că sunt rase menite să domnească iar alte să fie supuse.

„Rasa regală" este rasa germanică, arică. Şi e vorba de rasa Germanilor scoborîţi din Scandinavia peste popoarele locuitoare în Europa centrală.

Lăsăm la o parte absurditatea acestei concepţii şi ne vom opri numai asupra aberaţiei la care duce când e vorba de religie.

Creştinismul este un produs al rasei siriane, al rasei iudaice, spun rasiştii, adăogând o notă de profund dispreţ constatării acesteia. Deci nu se potriveşte arianismului. Căci caracteristicile creştinismului sunt două: 1. ideia de păcat şi ideia de umilinţă, fundamental opuse spiritului german care e caracterizat prin ideile de eroism şi onoare. După rasişti, ideile de păcat şi umilinţă nu se pot primi decât de către popoarele în decadenţă, de cele corupte, căci numai ele se pot umili după ce-au căzut în păcat. Aşa se explică răspândirea creştinismului în lumea decăzută a vechilor romani. Conştiinţa acestui fapt a făcut din ideile de păcat şi umilinţă o armă în mâna evreilor pentru a supune pe celelalte rase. Spiritul german, caracterizat prin ideile de onoare şi de eroism respinge, deci, creştinismul. Germanii trebue să-şi făurească o nouă religie, proprie genialităţii lor specifice.

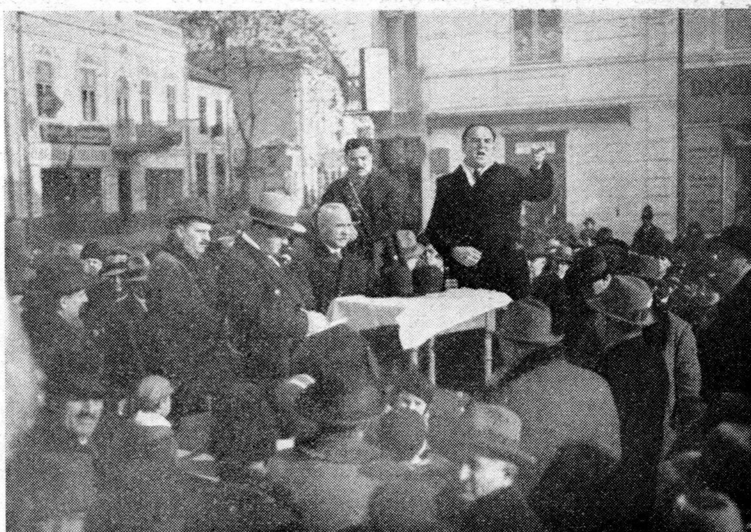
Aici ideologii de azi se împart. Unii propun reîntoarcerea la vechea religie a lui Wotan — a Germanilor vechi, o religie naturală. Nu sunt mulţi de părerea aceasta. Adevărat că şi religiile naturale sunt frumoase (a chinezilor, indienilor, a grecilor etc.) şi au avut un rost mai ales pentrucă aveau toate, ca sâmbure central, apropierea omului de Dumnezeu, în care aflau un sprijin. Insă nu e greu de văzut că omul modern nu se poate întoarce la primitivismul acestor religii naturale. Alţi teoreticieni propun cultul soarelui reprezentat prin Svastică. E suficient să amintim că noile religii numără abia vre-o 70.000 aderenţi, alături de 40 milioane protestanţi şi 20 milioane catolici.

Greşala iniţială şi totodată fundamentală a teoriei rasiste, este credinţa că creştinismul este creaţiunea unei singure rase, a rasei iudaice. Din această greşală iniţială izvoresc toate aberaţiile la care duc apoi teoriile rasiste aplicate religiei. Creştinismul nu e o religie naturală, nu e o religie creată de o singură rasă, fie aceea chiar cea iudaică. Creştinismul e o religie *revelată, supranaturală,* o religie trimisă de Dumnezeu şi nu în contra naturii omeneşti, ci pentru a promova viaţa, pentru a o desăvârşi. In persoana Mântuitorului se întrunesc două naturi: una umană şi una divină, care se unesc, dar nu se amestecă. Cea mai categorică dovadă că creştinismul nu este creaţia unei rasse este faptul, că poporul evreu — despre care se zice că este creiatorul acestei religii — e primul care a căutat să o evite, el singur nu e creştin, pe când celelalte rase s'au încreştinat treptat, sau sunt pe cale de a se încreştina. Adevărul e că rasa iudaică a fost numai păharul în care s'a vărsat conţinutul revelaţiei dumnezeeşti. De aceea creştinismul a fost îmbrăţişat de toate popoarele, indiferent de rasă; de aceea e absurd a creia o religie pentru *un* popor. O religie nu se *face;* religia din Germania nu va prinde, fiindcă nu s'a ivit profetul care s'o creieze şi s'o răspândească.

E adevărat că noi suntem oameni moderni şi minţile noastre sunt mai exigente, dar ştiut este că cu cât adâncim mai mult o cercetare cu atât e mai greu să contestăm adevărurile fundamentale. Numai privind la suprafaţă, negăm, contestăm, distrugem. Creştinismul se potriveşte pentru toţi. Pentru noi Românii, ortodoxia — creştinismul pur — (pe care l-a căutat şi Luther să-l opună religiei catolice politizate şi corupte de papalitate) — ortodoxia este busola care ne conduce şi dincolo de răspântia mare la care se găseşte neamul nostru. Căci e bine să ştie mai ales tineretul de azi: vagabondările acestea cari au dus la aberaţiile din Germania se datoresc faptului că omul modern şi-a pierdut punctul fix de sprijin: religia cea adevărată, creştinismul. Noi trebue să avem întotdeauna drept stea polară a lumii noastre spirituale, ortodoxia creştină. Iată de pildă, că în Sibiul acesta românesc şi ortodox s'a ridicat un gânditor — cel mai mare pe care l-a dat neamul românesc — după părerea mea — Lucian Blaga, care, în filosofia lui, nu se sfieşte să pună alături de vastitatea cunoştinţelor sale şi de ascuţişul gândirii sale, şi ideia religiei relevate. Spune Lucian Blaga, că mintea omenească nu e infinită, ea e cenzurată de puterea divină, de marele Anonim (Dumnezeu), care o îngrădeşte şi n'o lasă să ajungă decât până acolo unde poate folosi vieţii

omenești. Dacă unui spirit așa de subtil și gânditor așa de mare, nu i se pare înjositor să afirme natura divină a religiei, noi nu trebue să ne pierdem nici un moment punctul nostru de sprijin: credința cea adevărată. Creștinismul e accesibil tuturor raselor, iar creștinismul nostru pur — ortodoxia — trebue să fie busola, mai ales, a tineretului de azi.

A. CREANGĂ

1 Decemvrie 1934 la Caracal

PRAZNICUL UNIRII ARDEALULUI. Ziua de 1 Decemvrie a fost prăznuită cu deosebită însufletire în întreg cuprinsul țării. Societățile culturale și patriotice, ca și școalele au ținut să dea anul acesta un cadru dintre cele mai largi prăznuirii memorabilei zile, în care reprezentanții autorizați ai Ardealului, întruniți la Alba-Iulia, au declarat unirea vecinică a pământului românesc de dincoace de Carpați, cu patria mamă.

In sfintele noastre lăcașuri de'nchinare s'au înălțat cu acest prilej rugăciuni de mulțumită Părintelui ceresc, care ne-a izbăvit din „umbra morții" și ne-a scos la lumina libertății naționale; iar în întruniri s'au preamărit faptele mărețe ale mucenicilor cari și-au închinat viața idealului nostru național. Această zi a fost și prilejul unor grandioase adunări antirevizioniste cari au purces spontan din sufletul românesc și cari și-au trimis avertismentul până dincolo de hotarele patriei.

SOLEMNITATEA DELA ODORHEIU. Tot mai mărețe și tot mai dese răsar, una după alta, semnele vieții românești din orașele Ardealului nostru. Iar când ele se înalță în inima săcuimii — bucuria este cu atât mai mare.

Deunăzi s'a desvelit la Odorheiu, în cadrul unei impresionante solemnități, bustul Regelui desrobitor Ferdinand I. Fericita inițiativă este a dlui maior N. Cerbulescu și a dlui lt.-colonel M. Voinescu, comandantul Centrului de Instrucție 6 jandarmi, iar contribuția pentru ridicarea acestui simbol al românismului care renaște și în Odorheiu este a întregului corp ofițeresc dela centrele de instrucție jandarmerească.

Sărbătoarea desvelirii monumentului a fost cinstită cu prezența dlui Ministru I. Inculeț și a întregii suflări românești din oraș și împrejurime.

Impresionat de entuziasmul și râvna ce se cheltuiește pentru intensificarea vieții românești în Odorheiu, dl Ministru Inculeț a promis tot concursul său și înălțării unui lăcaș de închinare ortodoxă în acest oraș, împodobit astăzi de bustul Regelui întregitor de țară.

Suntem siguri că mănunchiul de Români inimoși din Odorheiu, ca și gazeta românească săptămânală „Săcuimea", condusă cu o tinerească iscusință de dl O. M. Dobrotă, vor da atenția cuvenită și acestei arzătoare chestiuni de interes creștinesc și național.

Odorheiu: Desvelirea monumentului Regelui Ferdinand I

La alții

SANCȚIONAREA TERORISMULUI UNGURESC. Memoriul documentat prin care Jugoslavia

N. Titulescu

acuza Ungaria că a adăpostit pe teroriştii cari au suprimat pe cei doi stâlpi ai păcii internaţionale, Regele Alexandru şi Louis Barthou, a fost pus la ordinea zilei în recenta sesiune a Consiliului Societăţii Naţiunilor.

Inaltul for internaţional s'a convins de vinovăţia Ungurilor în atentatul dela Marsilia şi'n hotărârea pe care a luat-o a invitat guvernul ungar să pedepsească pe vinovaţii cari dintr'un spirit de păcătos revizionism nu s'au sfiit să dea concurs criminalilor dela Marsilia.

Strălucitul apărător al păcii şi al dreptăţii neamurilor în faţa Societăţii Naţiunilor a fost şi de astădată dl Nicolae Titulescu, ministrul nostru de externe. Intr'un discurs care prin puterea argumentelor şi prin distincţia formei a uimit întreaga opinie publică europeană, D-sa a făcut un fulminant rechizitoriu împotriva revizionismului ungar care nu cunoaşte nici o rezervă în urmărirea scopurilor sale.

Pacea lumii a fost salvată încă odată. Din bătălia dela Geneva prestigiul politic al vecinei noastre dela apus a ieşit zdrobit, cum se şi cuvenea, iar prestigiul Micei Inţelegeri şi al dreptăţii neamurilor a ieşit sporit. Incă un prilej de bucurie în preajma Crăciunului.

DE TOATE ŞI DE PRETUTINDENI

GHIVECIU

IN SĂCUIME se desfăşoară o intensă operă de educaţie culturală şi naţională. Această operă e menită să redea neamului un mare număr de fii înstrăinaţi pe urma vitregiilor istorice ale trecutului.

Acţiunea e dusă conştient şi solidar de Biserică, de Şcoală şi de societatea Culturală „Astra", în colaborare cu autorităţile de Stat şi cu toţi intelectualii iubitori de limbă şi de lege strămoşească.

Comitetul societăţii femeilor ortodoxe din Belin (Săcuime)

UN INDREPTAR DE VIAŢĂ. Fostul preşedinte al Statelor Unite, Jefferson, mort în 1826, recomandase printr'o scrisoare unui prieten al său, următoarele „zece reguli practice pentru viaţă":

1. Nu amâna niciodată pe mâine, ceeace poţi face astăzi! 2. Nu da altora însărcinările pe care le poţi face singur! 3. Nu-ţi cheltui banii înainte de a-i avea! 4. Nu cumpăra lucruri de care n'ai nevoe, numai fiindcă sunt ieftine! 5. Nu fii îngâmfat, căci îngâmfarea costă mai mult decât foamea, setea şi frigul la un loc! 6. Nu-ţi închipui că ai mâncat prea puţin, căci nu o vei regreta niciodată! 7. Fă totul cu plăcere şi nimic nu-ţi va părea obositor! 8. Nu te gândi la necazuri ce vor să vină, căci dacă nu se produc — cum se întâmplă adesea — îţi pricinueşti supărări inutile! 9. Priveşte totul din partea cea bună! 10. De eşti furios, numără până la 10 înainte de a vorbi; dacă eşti însă foarte furios, atunci numără până la 100.

MUZICA UNGUREASCĂ. In revista muzicală „Népszerü Zenefüzetek" din Budapesta publică Béla Bartok un articol, în care constată că Germanii n'au influenţat muzica ungurească, în schimb influenţa Românilor, Jugoslavilor, Slovacilor şi Ruşilor asupra ei a fost puternică. Deja cu 30—40 ani în urmă s'a constatat, că muzică populară adevărat ungurească nu există. Dovezile le-au furnizat popoarele vecine, cari au publicat zeci de mii de melodii cu text slovac, român, rus şi jugoslav. E vorba de melodii, pe cari Ungurii le considerau ale lor.

Viața veselă

— De ce-ai cumpărat atâtea bomboane?

— Azi dimineață m'a sărutat nevastă-mea și știu că... sau își serbează onomastica sau trebue că azi e aniversara căsătoriei noastre.

ÎNTRE ȘTRENGARI

— Sgârcit trebue să mai fie taică-tău: e cismar și te lasă cu ghetele astea rupte.

— Al tău trebue să fie și mai sgârcit: e dentist și-l lasă pe frățiorul tău mic numai cu un dinte în gură.

AȘA A CREZUT

Stăpâna: (arată o pânză de paiangen în colțul casei).

— Ași vrea să știu dacă ai văzut asta aici.

Servitoarea nouă: — Da, asta am găsit-o aici când am venit, dar am crezut că se ține de radio.

MĂGULITOR

Afară plouă mereu. Gheorghe intră în casa familiei Popescu.

D-na Popescu îi spune:

— E foarte frumos din partea dvoastră, că ne faceți o vizită.

Gheorghe se grăbește să răspundă:

— Păi ce poți să faci altceva pe o vreme ca asta?

PREȚUL JUMATATE

Samuel Goldemberg, comis voiajor, trage la un hotel. La miezul nopții, patronul hotelului îi bate în ușă, strigându-i:

— Scoală, domnule, scoală. A luat hotelul foc?

— Bine, bine, mă scol. Dar să știi, eu nu plătesc decât jumătate din prețul camerii.

PENTRU CE SA DOVEDESC?

Profesorul. — Așa, acum dovedește-mi că pământul e rotund. Tu, Wainberg.

Iacobel Weinberg. — Să dovedesc că pământul e rotund? Mă rog, domnule profesor, dar eu n'am afirmat asta niciodată!

N'OI FI TURC

Un ovrei bătrân este ascultat ca martor. Judecătorul îl întreabă?

— Cum te cheamă?

— Ștrul Ițig.

— Unde ești născut?

— La Fălticeni.

— Ce meserie ai?

— Negustor de haine vechi.

— Ce religiune?

— Mă rog să nu vă supărați, d-le judecător. Mă chiamă Ștrul Ițig, sunt născut la Fălticeni, sunt negustor de haine vechi... apoi, d-le judecător, credeți că sunt Turc?

SALUTARĂ PRECAUȚIE

Mendel și Bercovici se întorc seara acasă. E oara târzie și ei zăresc la un colț de stradă doi inși cu mutre suspecte.

— Ascultă Bercovici! să ne întoarcem: noi suntem singuri și ăia sunt doi.

LA FARMACIE

— Aș dori, domnule farmacist, de doi Lei bomboane de tuse.

— Și pentru asta trebue să mă scoli în miez de noapte?

— Atunci Vă rog să mă scuzați.. o să vin mâine.

REPLICĂ ISTEAȚĂ

— Trebue să recunosc că Popescu este un mare orator.

— Regret, dar el are o părere cu totul contrară despre tine.

— In definitiv poate că ne înșelăm amândoi.

LÂNĂ CURATĂ

— Dumneata pretinzi că stofa e lână curată! spune doamna, vânzătorului. Dar pe biletul de aci scrie: „Bumbac!" Ce înseamnă asta?

Vânzătorul se gândește un moment:

— L-am pus numai ca să speriem moliile!

ASTA-I ALTĂ ÎNTREBARE

— Popescu! Dacă-mi răspunzi la o singură întrebare, te trec. Câți peri albi are un cal sur?

— 15 249 512!

— De unde știi?

—Asta-i altă întrebare!

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTA DE FAMILIE

APARE LUNAR

SUB AUSPICIILE „FRAȚIEI ORTODOXE ROMÂNE", SECȚIA SIBIU

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMATATE DE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICA „ANDREIANĂ"

ABONAMENTE SE POT FACE ȘI LA LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ, SIBIU

Autorii și editurile cari vor să li se anunțe cărțile sau revistele în „Viața Ilustrată", vor trimite redacției noastre câte un exemplar din aceste cărți sau reviste.

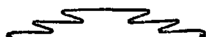
Recomandând „Viața Ilustrată" prietinilor D-Voastră,
ne veți ajuta s'o scoatem mai bogată și mai ieftină.

Celuice ne face 10 abonamente plătite înainte, îi trimitem revista gratuit.

La trimiterea banilor pentru abonament rugăm să arătați și numărul sub care primiți revista.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE SIBIU

IN ACEST NUMĂR:

PENTRU ABONAŢI

Intrăm în anul al doilea de apariţie a „Vieţii Ilustrate".

Numărul acesta îl trimitem cu ramburs tuturor abonaţilor care nu şi-au achitat integral abonamentul pe 1934. Am fost siliţi de împrejurări să purcedem la această faptă, care sperăm să ne dea putinţa de-a ne continua lucrul în slujba familiei ortodoxe, cu elanul cu care l-am început.

Cititorii noştri nu au fost prescurtaţi în drepturile lor prin faptul că n'au primit în 1934 decât zece numere de revistă. Fiindcă aceste numere au fost bogate — şi noi n'am făcut nici în vară pauza pe care cele mai multe reviste o fac.

In nădejdea că silinţele noastre curate vor fi preţuite şi de-aci înainte după cuviinţă creştinească şi românească, trimitem tuturor colaboratorilor şi abonaţilor noştri cele mai bune urări de anul nou.

Redacţia şi administraţia
„VIEŢII ILUSTRATE"